

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centennial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

2

พระราชสมภพ

วันศุกร์ เดือนยี่ ปีมะเส็ง ขึ้น ๓ ค่ำ รศ. ๑๑๐
ตรงกับวันที่ ๑ มกราคม พศ. ๒๔๓๕*
นับปียังปัจจุบัน ตรงกับวันที่ ๑ มกราคม พศ. ๒๕๓๕*

* ก่อน พศ. ๒๔๘๔ วันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่

พระบรมหาราชวัง

พระตำหนักสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระพันปีหลวง

สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช

สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา

พระปฐมบรมราชโองการของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช
เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๓๕

พระราชโอรสและธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช (แถวหน้าคนที่ ๒ จากขวา)

ข้าพเจ้าขออัญเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
พระราชทานนามว่า "พหลกระหม่อมแดง"

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

3

โสกันต์

เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๔๖

พระปฐมสมโพธิเจ้าฟ้าดิศดอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ทรงเครื่อง
วันโสกันต์โสกันต์ฯ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๔๖ พระชนมายุ ๑๓

พระปฐมสมโพธิเจ้าฟ้าดิศดอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ทรงเครื่อง
วันโสกันต์โสกันต์ฯ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๔๖ พระชนมายุ ๑๓

พระปฐมสมโพธิเจ้าฟ้าดิศดอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ทรงเครื่อง
วันโสกันต์โสกันต์ฯ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๔๖ พระชนมายุ ๑๓

ภายหลังโสกันต์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมี
พระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้สถาปนา สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ
เจ้าฟ้าชายฯ ขึ้นเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าต่างกรม มีพระ
นามตามพระสุพรรณบัฏว่า

“สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช นครสวรรค์
ราชธาธิบดีนรินทร์ จุฬาลงกรณ์นรินทรราชวงกูร สมบูรณ์เบญจพรศิริ
สวัสดิ์ ขัตติยโรรโธสุชาติ คุณสังกาศเกียรติประภคณณ์ ลักษณะวิจิตร
พิสิฐบุรุษ อนุกรมรัตนพัฒนศักดิ์ อัครราชวรกุมาร กรมขุนสงขลา
นครินทร์”

มุลิกนาม ให้ทรงศักดินา ๔๐,๐๐๐ ตามพระราชกำหนดอย่าง
สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าต่างกรม

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

4

ทรงผนวช

ทรงผนวชเป็นสามเณร เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๗
ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิร
ญาณวโรรส ทรงเป็นพระราชอุปัธยาจารย์ ประทับ ณ พระตำหนัก
ทรงพรต วัดบวรนิเวศวิหาร ทรงลาผนวชเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ.
๒๔๔๗

พระบรมฉายาลักษณ์ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๗ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร
(ซ้าย) สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (ขวา) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
(กลาง) พระยาสุรเสนา

พระรูปสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ กับสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส
และสมเด็จพระราชาธิบดีวชิราวุธ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร พ.ศ. ๒๔๔๗ พระชันษา ๑๔ พรรษา

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

5

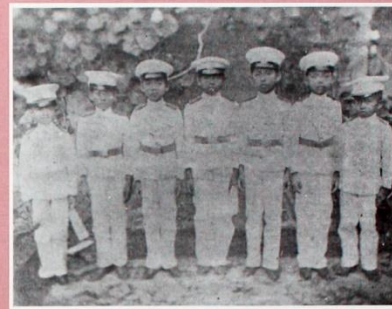
การศึกษา

เมื่อทรงพระเยาว์ ทรงศึกษา ณ โรงเรียนราชกุมาร ในพระ
บรมมหาราชวัง

พศ. ๒๔๔๗ โรงเรียนนายร้อยชั้นประถม

สมัยทรงเล่นกล้องถ่ายรูป
ครั้งที่ ๓ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ และสมเด็จพระอนุชาเธอฯ

พระบรมมหาราชวังโรงเรียนนายร้อย (จากซ้ายไปขวา)
ครั้งที่ ๓ กรมขุนเพชรบูรณ์มณฑลพายัพ
ครั้งที่ ๔ ขุนพลมณฑล
ครั้งที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

จากซ้ายไปขวา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ สมเด็จพระอนุชาเธอฯ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ สมเด็จพระอนุชาเธอฯ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ สมเด็จพระอนุชาเธอฯ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ สมเด็จพระอนุชาเธอฯ

จากซ้ายไปขวา ขุนพลมณฑล
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ สมเด็จพระอนุชาเธอฯ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ สมเด็จพระอนุชาเธอฯ

ก่อนเสด็จไปยุโรปเพื่อทรงศึกษา พศ. ๒๔๖๕

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

6

พศ. ๒๔๔๘ เสด็จไปทรงศึกษา ณ ประเทศสหราชอาณาจักร
ที่โรงเรียนกินนอนแฮร์โรว์

ไปรษณียบัตรที่เจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์
ส่งมาถวายพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าวชิรานุภาพ

ขอมาถวาย ปิ่นโตย่าง ไก่ที่มีข้าวสุกปั้นใส่
ถ้วยพระพรหม

ไปรษณียบัตรจากกรุงเทพฯ
เมื่อครั้งเสด็จไปอยู่ ขุนพลมณีโกศล เจ้าเมือง
ไปรษณียบัตรมาถวายในเมื่อเสด็จไปทรงศึกษาที่ประเทศ

ขณะทรงเป็นนักเรียนที่ HARROW

โรงเรียน HARROW

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

7

พศ. ๒๔๔๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จพระราชดำเนินไปทวีปยุโรป ครั้งที่ ๒
โปรดเกล้าฯ ส่งสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้า
มหิตลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ไปถวาย
สมเด็จพระเจ้าจักรพรรดิ ไกเซอร์วิลเฮล์มที่ ๒
แห่งเยอรมันนี เพื่อเรียนวิชาทหาร

พระรูปสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้า
มหิตลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์
กับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งเสด็จไปยุโรป
ครั้งที่ ๒ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๐ พระที่นั่ง อม พญา

ที่ Bad Homburg ประเทศเยอรมันนี พ.ศ. ๒๔๔๐

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

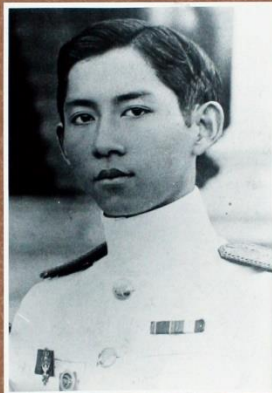
7/1

ทรงศึกษาวิชาทหารที่ประเทศเยอรมันนี้

พ.ศ. ๒๔๔๑ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ เสด็จไปทรง
ศึกษาวิชาทหารบกที่โรงเรียนนายร้อยหลวงชั้นประถม ดาส เคอนิกลิช
คาเดเตนเฮาส์ ปอตสดัม (Das Koniglich Preussische -
Kadettenhaus Potsdam) เป็นเวลา ๒ ปี แล้วทรงย้ายไปศึกษาที่
โรงเรียนนายร้อยหลวงชั้นมัธยม เฮาท์ คาเดเตน อันสท์ลซ์ โกรช
ลิชเตอร์เฟลด์ (Haupt Kadettstalt GorB Lichterfeld)
ที่ชานกรุงเบอร์ลิน

โรงเรียนนายร้อยหลวงชั้นประถม เฮาท์ คาเดเตน อันสท์ลซ์ โกรช ลิชเตอร์เฟลด์

ส่งของน้องพี่หม่อมฉันไว้
น้าทักป สักครั้ง
๒๕๒๖

พ.ศ. ๒๔๔๔ สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดชฯ ทรงสำเร็จการ
ศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยชั้นมัธยม โดยได้คะแนนดีมาก "Sehr
Gut" มีนักเรียนเข้าสอบ ๔๐๐ คนเศษ มีผู้ทำแต้มได้เสมอพระองค์
ท่านเพียงคนเดียว

สมเด็จพระบรมราชชนก ทรงฉายร่วมกับนักเรียนไทย ณ เมืองไลพ์ซซิก ประเทศเยอรมนี

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

7/2

โรงเรียนนายเรือ มอริส ลังฮูนิมิง เฟลมบูร์ก

เมื่อทรงสำเร็จการศึกษาทหารบกแล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ
เกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าให้ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ ย้าย
ไปเรียนทหารเรือ

พ.ศ. ๒๔๔๔ สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมขุนสงขล
านครินทร์ จึงเสด็จไปทรงศึกษาที่โรงเรียนนายเรือ มอริส ลังฮูนิมิง เมือง
เฟลมบูร์ก

สมเด็จพระบรมราชชนก กับคณะนักเรียนนายเรือเยอรมัน พ.ศ. ๒๔๔๔

HVOII. Kuchelstern

Wilson, 187

วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๔๔๔ โปรดเกล้าฯ พระราชทานยศ
นายเรือตรีแห่งราชนาวิกไทย และ สมเด็จพระเจ้าจักรพรรดิไกเซอร์
วิลเลียมที่ ๒ พระราชทานยศ นายเรือตรีแห่งราชนาวิกเยอรมัน

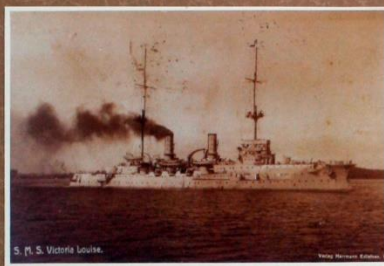
๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

ในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๕ ถึงวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๔๕ สมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎเสด็จเยือนสหรัฐอเมริกา ทรงประทับอยู่ในเรือ วิคตอเรีย หลุยส์ ออกฝึกหัดผ่านท่าเรือต่าง ๆ ทั้งทวีปยุโรป และอเมริกา

เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ทรงสอบวิชาการทหารเรือ และวิชา
ชั้นเฟนริกของนักเรียนทำการได้เรียบร้อย แล้วเสด็จเข้าศึกษาต่อ ที่โรง
เรียนนายเรือมีอรัญ อีก ๑ ปี

โรงเรียนนายเรือมหาวชิค

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประทับนั่งแถวที่ ๒

พ.ศ. ๒๕๕๗ เสด็จไปศึกษาวิชาการทหารเรือที่กองทหารราบเรือ
ที่ วิลแฮมส์

พอดีเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๑ จึงโปรดเกล้าฯ ให้นายเรือตรี
สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาดลุดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ เสด็จกลับ
ประเทศไทย

สมเด็จพระบรมราชชนก กับคณะนายทหารเรือประจำเรือหลวงวิคตอเรีย ลุยสี่

โรงเรียนนายเรือมีอโรคี ตั้งอยู่ที่เมือง เฟลนสบูร์ก

[illegible]

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

7/4

พระราชกรณียกิจทางทหาร

สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ ทรงรับราชการอยู่ใน
กระทรวงทหารเรือเพียง ๑๐ เดือนเศษ แต่ได้ทรงตั้งพระทัยทรง
งานทหารเรืออย่างยิ่ง ทรงปฏิบัติพระองค์ตามขนบธรรมเนียมของ
ทหารเรืออย่างเคร่งครัด

ทรงรับราชการในกองทัพเรือ

ในวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๗
สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ เสด็จกลับมาถึงประเทศไทย
ในวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ โปรดเกล้าฯ พระราชทาน
ยศ นายเรือโท

ในวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๘ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ เข้ารับราชการในกระทรวงทหารเรือ ตำแหน่งสำรองราชการ
กรมเสนาธิการทหารเรือ

ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ทรงย้ายไปประจำกอง
อาจารย์นายเรือ แผนกแต่งตำรากรมยุทธศึกษาทหารเรือ

ในวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๘ นายเรือโท สมเด็จพระเจ้าฟ้า
มหิตลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ กราบบังคมทูลลาออกจาก
ทหารเรือ เพื่อเสด็จไปศึกษาวิชาฝ่ายพลเรือนที่สหรัฐอเมริกา โปรด
เกล้าฯ ให้ทรงเป็นนายทหารพิเศษนอกกองประจำการ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

พระกรณียกิจสำคัญ

1. ความเห็นเรื่องเรือ "ส"

ทรงทำรายงานเรื่องเรือ "ส" (คือเรือดำน้ำ) ถวาย นายพลเรือโท พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นสิงหวิกรมเกรียงไกร เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๔๙

เนื้อความของรายงานนั้นละเอียด สมบูรณ์ทั้งขนาด คุณสมบัติ
ของเรือดำน้ำ เรือที่เลี้ยงดูโรงงาน กำลังพล สวัสดิการ คนประจำเรือ
การบังคับบัญชา ตลอดจนงบประมาณ

“ความมุ่งหมายของเรือ “ส” ในเวลาสงครามนั้น จะรักษาทะเลใหญ่ไว้ให้นานที่สุด

[illegible][illegible][illegible][illegible]

หมายเหตุ บทความนี้เขียนขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำ "การปฏิบัติหน้าที่" ในกฎหมายอาญา ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพิจารณาความผิดของบุคคลในตำแหน่งหน้าที่ราชการ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

๓. การจัดแสดงจำลองยุทธทางเรือ

ผลิตโดย เวชนิทัศน์ สิริราช

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

8

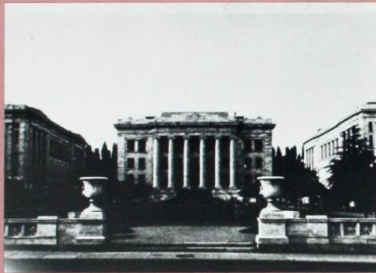
ทรงศึกษาแพทย์

พศ. ๒๔๔๔ สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ กราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต เสด็จไปทรงศึกษาแพทย์ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

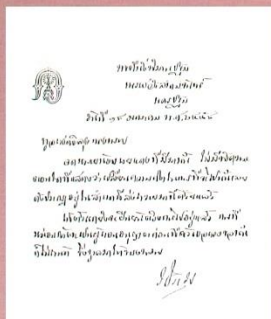
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ ดำรงราชการกองทัพอเรือ และให้เสด็จไปศึกษาแพทย์

สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ สมัครเข้าเรียนแพทย์ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ตามคำแนะนำของพระยาภิรมย์ภักดี เมื่อ พศ. ๒๔๔๔

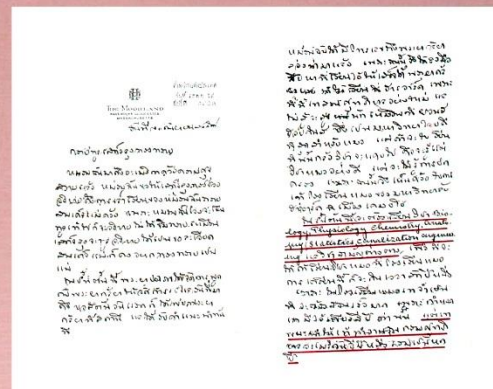
โดยเหตุที่ทรงสนพระทัย ทั้งการรักษาโรคและการป้องกันโรค จึงทรงสมัครเรียนหลักสูตรพิเศษ ซึ่งมีวิชาที่เกี่ยวกับการสุขาภิบาล มากกว่านักเรียนแพทย์ปกติ

Harvard Medical School

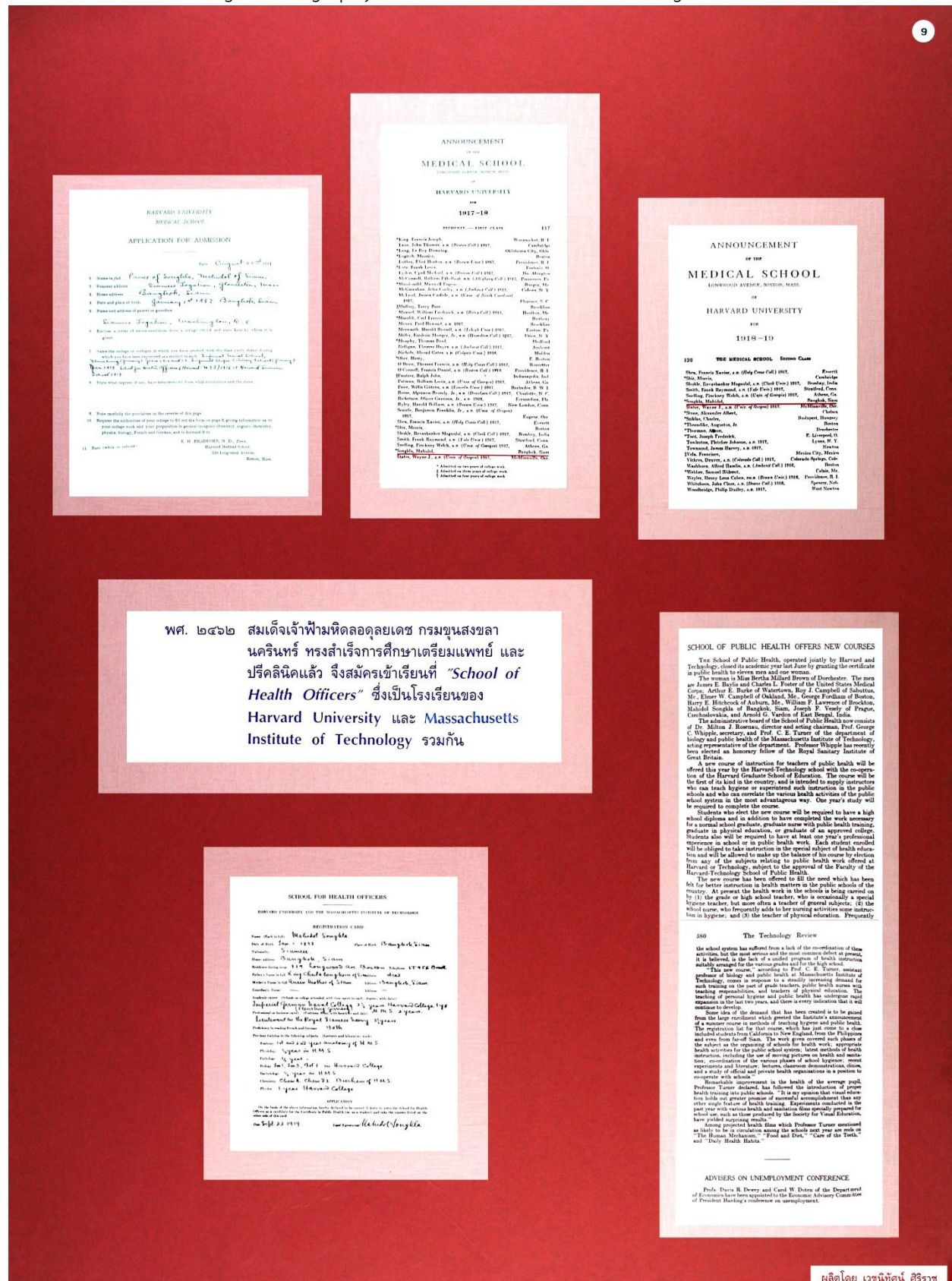

เอกสารที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระยาภิรมย์ภักดี
กราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต

เอกสารที่ ๒ สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระยาภิรมย์ภักดี
กราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

พศ. ๒๔๖๒ สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ ทรงสำเร็จการศึกษาเตรียมแพทย์ และปริชานแล้ว จึงสมัครเข้าเรียนที่ "School of Health Officers" ซึ่งเป็นโรงเรียนของ Harvard University และ Massachusetts Institute of Technology รวมกัน

SCHOOL OF PUBLIC HEALTH OFFERS NEW COURSES

The School of Public Health, operated jointly by Harvard and Technology, closed its academic year last June by granting the certificate in public health to eleven men and one woman. The women in Miss Bertha Milled Brown of Dorchester. The men are James E. Baylis and Charles L. Foster of the United States Medical Corps, Arthur E. Barker of Watertown, Roy J. Campbell of Suburban, Mr. Elmer W. Campbell of Oakland, Mr. George Fordham of Boston, Harry E. Hinchey of Auburn, Mr. William F. Lawrence of Brockton, Mahesh Sengupta of Bangalore, India, Joseph F. Voss of Providence, Rhode Island, and Arnold G. Voss of East Bengal, India. The administrative board of the School of Public Health now consists of Dr. Milton J. Rosenau, director and acting chairman, Prof. George C. Whipple, secretary, and Prof. C. E. Turner of the department of biology and public health of the Massachusetts Institute of Technology, acting representative of the department. Professor Whipple has recently been elected an honorary fellow of the Royal Sanitary Institute of Great Britain. A new course of instruction for teachers of public health will be offered this year by the Harvard-Technology school with the cooperation of the Harvard Graduate School of Education. The course will be the first of its kind in the country, and is intended to supply instructors who can teach hygiene or supervised such instruction in the public schools and who can correlate the various health activities of the public school system in the most advantageous way. One year's study will be required to complete the course. Students who elect the new course will be required to have a high school diploma and in addition to have completed the work necessary for a normal school graduate, graduate nurse with public health training, graduate in physical education, or graduate of an approved school. Students also will be required to have at least one year's professional experience in school or in public health work. Each student enrolled will be obliged to take instruction in the special subject of health education and will be allowed to make up the balance of his course by election from any of the subjects relating to public health work offered at Harvard or Technology, subject to the approval of the Faculty of the Harvard-Technology School of Public Health. The new course has been offered to fill the need which has been felt for better instruction in health matters in the public schools of the country. At present the health work in the schools is being carried on by (1) the grade or high school teacher, who is occasionally a special hygiene teacher, but more often a teacher of general subjects; (2) the school nurse, who frequently adds to her nursing activities some instruction in hygiene; and (3) the teacher of physical education. Frequently the school system has suffered from a lack of the coordination of these efforts, and the most serious and by far the most common defect at present, it is believed, is the lack of a unified program of health instruction suitably arranged for the various grades and for the high school. "This new course," according to Prof. C. E. Turner, "antagonizes the work of biology and public health at Massachusetts Institute of Technology, comes in response to a steadily increasing demand for such training on the part of grade teachers, public health nurses, health teaching organizations, and teachers of physical education. The teaching of personal hygiene and public health has undergone rapid expansion in the last two years, and there is every indication that it will continue to develop. Some idea of the demand that has been created is to be gained from the large enrollment which greeted the institute's announcement of a summer course in methods of teaching hygiene and public health. The registration for that course, which has just come to a close included students from California, New England, from the Philippines and even from Europe. The work covered and planned for the summer course on the organizing of schools for health work, appropriate health activities for the public school system, latest methods of health instruction, including the use of moving pictures on health and nutrition, coordination of the various phases of school hygiene, mental, emotional and literature, lectures, classroom demonstrations, films, and a study of school and private health organizations in a position to co-operate with schools. Remarkable improvement in the health of the average pupil, Prof. Turner declared, has followed the introduction of proper health training into public schools. "It is my opinion that rural schools build up greater promise of successful accomplishment than any other single feature of health training. Experiments conducted in the past year with various health and sanitation films specially prepared for school use, such as those produced by the Society for Visual Education, have yielded surprising results. The most important health films which Professor Turner mentioned as likely to be in circulation among the schools next year are made of "The Human Mechanism," "Food and Diet," "Care of the Teeth," and "Daily Health Habits."

The Technology Review

The school system has suffered from a lack of the coordination of these efforts, and the most serious and by far the most common defect at present, it is believed, is the lack of a unified program of health instruction suitably arranged for the various grades and for the high school. "This new course," according to Prof. C. E. Turner, "antagonizes the work of biology and public health at Massachusetts Institute of Technology, comes in response to a steadily increasing demand for such training on the part of grade teachers, public health nurses, health teaching organizations, and teachers of physical education. The teaching of personal hygiene and public health has undergone rapid expansion in the last two years, and there is every indication that it will continue to develop. Some idea of the demand that has been created is to be gained from the large enrollment which greeted the institute's announcement of a summer course in methods of teaching hygiene and public health. The registration for that course, which has just come to a close included students from California, New England, from the Philippines and even from Europe. The work covered and planned for the summer course on the organizing of schools for health work, appropriate health activities for the public school system, latest methods of health instruction, including the use of moving pictures on health and nutrition, coordination of the various phases of school hygiene, mental, emotional and literature, lectures, classroom demonstrations, films, and a study of school and private health organizations in a position to co-operate with schools. Remarkable improvement in the health of the average pupil, Prof. Turner declared, has followed the introduction of proper health training into public schools. "It is my opinion that rural schools build up greater promise of successful accomplishment than any other single feature of health training. Experiments conducted in the past year with various health and sanitation films specially prepared for school use, such as those produced by the Society for Visual Education, have yielded surprising results. The most important health films which Professor Turner mentioned as likely to be in circulation among the schools next year are made of "The Human Mechanism," "Food and Diet," "Care of the Teeth," and "Daily Health Habits."

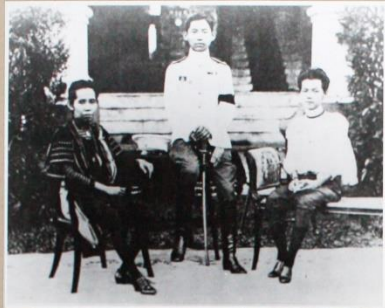
ADVISERS ON UNEMPLOYMENT CONFERENCE

Prof. Davis B. Dewey and Carl W. Dutton of the Department of Economics have been appointed to the Economic Advisory Committee of President Harding's conference on unemployment.

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centennial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

10

พ.ศ. ๒๔๖๓ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ เสด็จกลับประเทศไทย ในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ

สมเด็จพระบรมราชชนก ทรงฉายร่วมกับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

พระเมรุ ถวายพระเพลิงสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชินีนาถ

ตึกเสาวภาค

ระหว่างประทับอยู่ในประเทศไทย เสด็จมาทรงงานที่โรงพยาบาลศิริราช
ทรงงานในห้องตรวจเชื้อตึกเสาวภาค

เมื่อเสด็จกลับไปสหรัฐอเมริกา ทรงโปรดให้ นพ. เจริญ พรหมมาส
ตามเสด็จไปเรียนสาธารณสุขต่อที่มหาวิทยาลัย Johns Hopkins
ด้วยทุนส่วนพระองค์

ศ. พรวณเฒ่นันท์เกรียงไกร
ข้าราชบริพารในพระองค์สมเด็จพระบรมราชชนก

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

11

อภิเสกสมรส

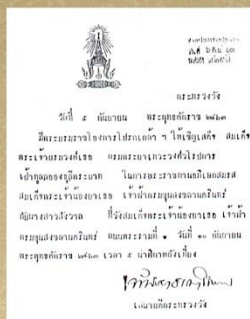
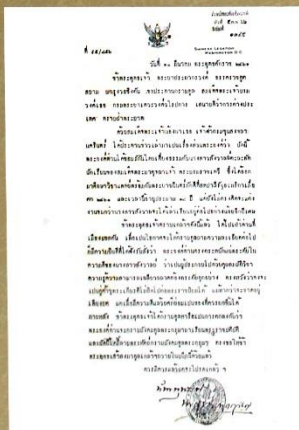
สมเด็จพระบรมราชชนก ทรงพบสมเด็จพระศรีนครินทราบรม
ราชชนนีครั้งแรก ที่เมืองบอสตัน

ได้ทรงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต จากพระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงอภิเสกสมรส

ทรงพระกรุณาฯ พระราชทานอภิเสกสมรส ณ วังสระประทุม
เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๓

พระตำหนักเขียว

๑๖ กันยายน ๒๔๖๓ เจ้าพระยาอมรรต (ปิ่น สุโข)
เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ลงนามถึงเจ้าพระยาอรรค
ณ ปันตนาถ

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

12

พระราชโอรสและพระราชธิดา

๑. สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ประสูติวันที่
๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

๒. พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ทรงพระ
ราชสมภพ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๘ ณ เมืองไฮเดล-
เบิร์ก ประเทศเยอรมนี

๓. พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระ
ราชสมภพ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ ณ เมืองเคมบริดจ์
รัฐแมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา

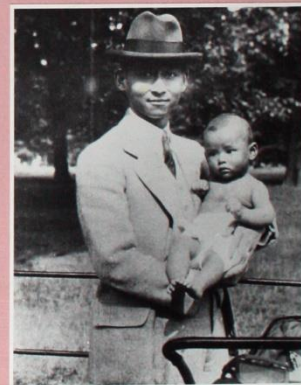
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี กับพระราชโอรสและพระราชธิดา

สมเด็จพระบรมราชชนกและสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ทรงอุ้ม สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา

สมเด็จพระบรมราชชนก ทรงอุ้มพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล

สมเด็จพระบรมราชชนก ทรงอุ้มพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช

“แต่พระองค์ขอสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งพระองค์เองมิได้ทรงทราบนั้น คือที่
ประทานพระราชโอรสไว้เป็นศรีพระราชวงศ์มหากษัตริย์ และเป็นที่ยิ่งของ
ชาวยุโรปทั่วไป จึงควรนับว่าพระคุณของสมเด็จพระราชบิดา” เป็น
มหัศจรรย์ด้วยประการทั้งปวง”

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

The administrative board of the School of Public Health consists of Dr. Milton J. Rosenau, director and acting chairman, Dr. C. Whipple, secretary, and Prof. C. E. Turner of the Department of Biology and public health of the Massachusetts Institute of Technology, acting representative of the department. Professor W. H. Riker has been elected an honorary fellow of the Royal Society.

trained at the Imperial German Naval College and devoted the next and last decade of his life to studying and promoting medicine and public health. His father, King Chulalongkorn, had been named a child by the English, and the young king was to be crowned as the first monarch of the Siam-Siam court inspired the monarch, "The King and I." Chulalongkorn became noted for reforms aimed at modernizing Siam along Western lines. His son carried on this effort with lasting results in the health field.

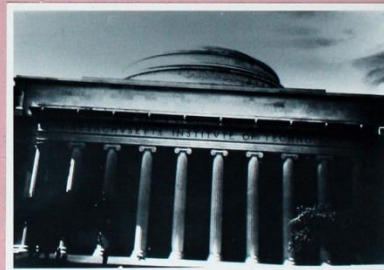
After some basic science courses at Harvard College and Harvard Medical School, Mahadol completed the Harvard-MIT School for Health Officers in the fall of 1919. He completed requirements for the CPN in 1920 and returned to Siam that year. He met in Siam a woman who had been in Hinfest, CT where she was studying English, having already qualified as nursing in Straits Hospital in Bangkok.

A Classmate Remembers

"Tall, husky, studious, smart, very nice fellow" is the way his only surviving classmate, Roy James Campbell, CPH '21, MPH '47, remembers Mahdiel Sorghla. He says they were not close friends but went to the movies together occasionally. Before he left, the Prince revealed his full identity to Mr. Campbell and invited him to visit in Sam. "I've often thought I should have gone, but it would have cost \$600. That was hard for me to come by in those days. Never heard from him again."

18Harvard Public Health

(พศ. ๒๕๕๐ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประกาศให้ประกาศนียบัตรนี้เป็น Master of Public Health)

[illegible]

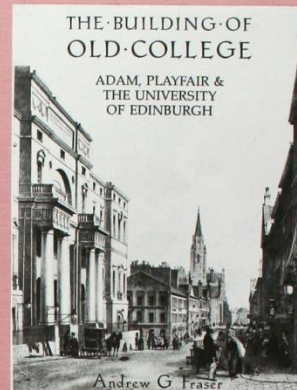
๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

14

พศ. ๒๔๖๖ สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช สมัครงานเรียน
แพทย์ระดับคลินิก ที่มหาวิทยาลัยเอดินบะระ
สกอตแลนด์ ทรงเข้าเรียนที่ โรงพยาบาล Royal
Infirmary แต่ประชวรต้องพักการศึกษา จึง
เสด็จกลับเข้ามาทรงงานในประเทศไทย

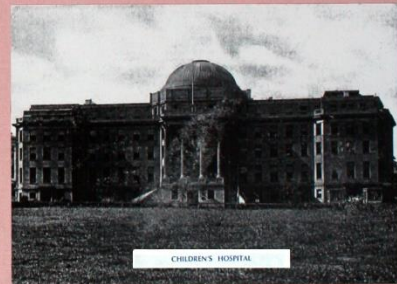

ทรงฉายพร้อมกษัตริย์ที่เมืองเอดินบะระ เมืองสกอตแลนด์ ๒๔๖๖

มหาวิทยาลัยเอดินบะระ

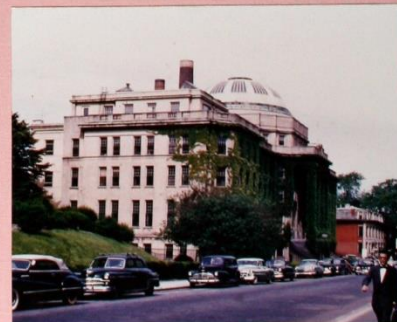
พศ. ๒๔๖๙ เสด็จกลับไปเมืองบอสตัน สหรัฐอเมริกา ทรงเข้า
ศึกษา ระดับคลินิก ในคณะแพทยศาสตร์ มหา-
วิทยาลัยฮาร์วาร์ด

โรงพยาบาลเด็กเมดิสัน

HARVARD MEDICAL SCHOOL

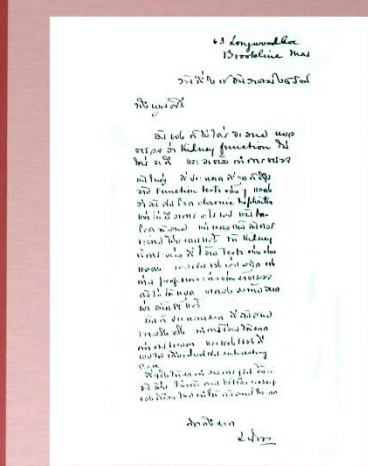
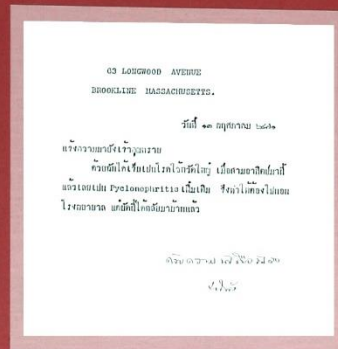
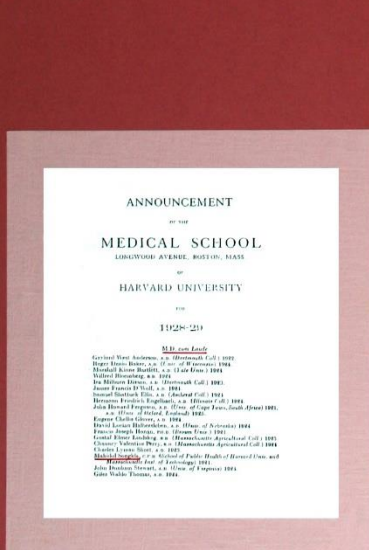
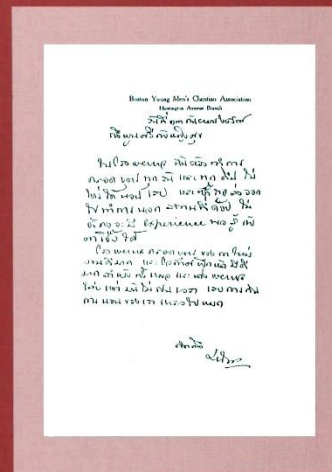
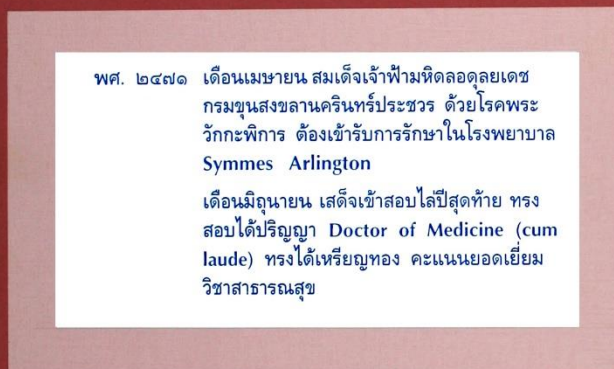
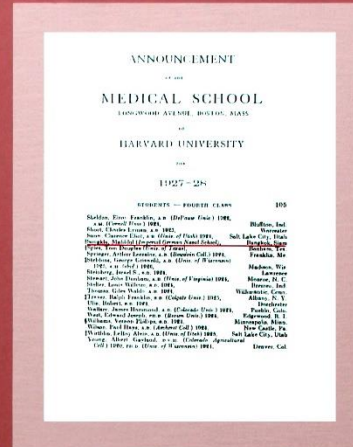
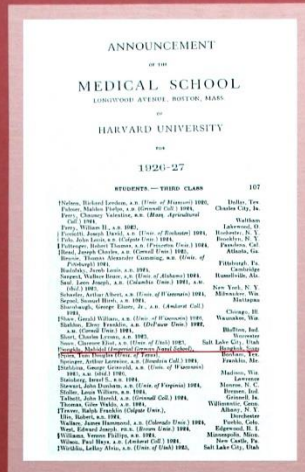

CHILDREN'S HOSPITAL

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

15

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

15/1

กล้องจุลทรรศน์ และอุปกรณ์สำหรับการเรียนแพทย์
ของสมเด็จพระบรมราชชนก

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

หลังจากสอบไล่ได้แล้ว เสด็จเข้าวังมหิตลอดุลยเดช กรมขุน
สงขลาครินทร์ ประชวรด้วยโรคไส้ติ่งอักเสบเฉียบพลัน เมื่อวันที่ ๒๐
มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๑ เสด็จไปประทับที่โรงพยาบาล Charlesgate
นพ. Stewart Whittemore ถวายการผ่าตัด

คนไข้คือ Dr. W. S. Whittemore แพทย์ผู้ตรวจการผ่าตัด

[illegible]

 วันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา
 นายกรัฐมนตรี
 กระทรวงศึกษาธิการ
 เรื่อง ขออนุญาตออกหนังสือ
 คำสั่งว่า ปินนิสกาน ที่นายอานันท์ รอดเจริญ
 และนางนิพนธ์กานต์ รอดเจริญ น.ค.ศ. ๒๕๖๒
 เป็นต้น ๆ
 ให้ได้ประโยชน์จากกองทุนเพื่อ
 ฟื้นฟูและพัฒนา
 ๘๖๖๖ ๘๖๖๖

เนื่องจากพระอนามัยโมติ จึงเสด็จกลับประเทศไทย วันที่ที่ทรง
ได้ปริญญา M. D. เสด็จกลับถึงประเทศไทย วันที่ ๑๓ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๔๗๑

American Citizens H.Q.
 100 COMMERCIAL STREET
 NEW YORK

July 19, 1950.

Mr. Elmer Witzmann
 Slaveship Legation
 Gloucester, Massachusetts.

My dear Mr. Witzmann:

I was called to see Mr. Whelan
 tonight in consultation with Dr. Richard Williams on
 June 28th 1950.

As I had explained Dr. Whelan
 the year previous I was familiar with his slavery condition.
 At the time I saw him on June 28th there was slight understanding
 over the right thing, but warmed themselves over the apostasy.
 It was my opinion that he had a
 definite, case, apparently still should be removed without delay.
 This was my recommendation.

Sincerely yours,
 Richard H. Coombs

Copy No. 9/4019.

Telegram from H.H. Ruy Willemse, Stanzas Minister to
Washington, to the Stanzas Prince Daafos, Daafos
from Washington on the 71st June 1968, at 01:20 o'clock,
inserted at the Foreign Office on the 27th June 1968, at
11.15 o'clock. (S) (one word)

Foreign Office,
Bangkok.

(1) regret to say that Prince Rahmat has ap-
parently operated successfully last night and his con-
dition remains satisfactory. I am leaving tonight to be
with him.

P/13/68/19.

[illegible]

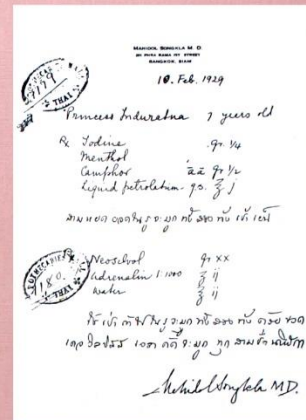
๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

17

นายแพทย์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมขุนสงขลานครินทร์

เมื่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ กรมขุนสงขลานครินทร์ ทรง
สำเร็จการศึกษาได้ปริญญา M.D. Cum laude แล้วก็เสด็จกลับ
ประเทศไทยทันที ที่ได้ทรงมีโอกาส ฝึกอบรมในวิชากุมารเวชศาสตร์
ต่อที่ตั้งพระทัยไว้

พระองค์ท่านเสด็จกลับประเทศไทย วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๗๑
ได้เสด็จไปสอนวิชาสาขากุมารเวชศาสตร์ ชั้นปีที่ ๔ และทรงปฏิบัติ
หน้าที่แพทย์ในกรุงเทพฯ บางครั้ง

วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๔๗๒ เสด็จขึ้นปฏิบัติงาน เป็นแพทย์
ประจำโรงพยาบาลแมคคอร์มิค

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ กรมขุนสงขลานครินทร์ (ทรงม้าขาว)
ตามเสด็จ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ กรมขุนสงขลานครินทร์ เสด็จไปเยี่ยมโรงเรียน

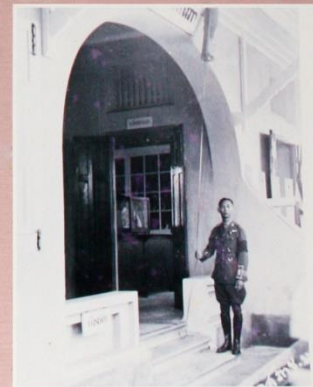

ทรงทำพิธีเปิดโรงพยาบาลแมคคอร์มิค พ.ศ. ๒๔๗๒

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ กรมขุนสงขลานครินทร์ เคยเสด็จ
ไปเชียงใหม่แล้ว ๒ ครั้ง

ครั้งแรกเสด็จพร้อมด้วยจอมพลสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ กรมขุน
โลกประจักษ์นารถ

ครั้งที่ ๒ เสด็จไปเปิดโรงพยาบาลแมคคอร์มิค เมื่อวันที่ ๑๓
มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๗ จึงทรงคุ้นเคยกับ Dr. E.C. Cort

เสด็จเปิดโรงพยาบาล พ.ศ. ๒๔๗๗

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

18

สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ เสด็จไปที่
เชียงใหม่เป็นการส่วนพระองค์ ประทับที่บ้านพัก นพ. อี ซี คอร์ท
เสวยพร้อมกับ นพ.คอร์ทและภรรยา

ทรงทำหน้าที่แพทย์อย่างแท้จริง ด้วยความเอาพระทัยใส่และ
พระเมตตา

ทรงออก OPD. ทุกเช้า พร้อม นพ. คอร์ท ตรวจผู้ป่วยนอก
จนหมด

ทรงตรวจเยี่ยมผู้ป่วยใน ทั้งเช้าและกลางวัน ทรงตรวจเลือด
อุจจาระ ปัสสาวะผู้ป่วยด้วยพระองค์เอง ทรงช่วยหมอคอร์ทผ่าตัด

และครั้งหนึ่งทรงทำ Blood Matching เลือดของพระองค์กับ
ผู้ป่วยเด็ก ซึ่งถูกปีนและเสียเลือดมาก

พระเมตตาของทูลกระหม่อม ทำให้ชาวเชียงใหม่ซาบซึ้งในพระ
กรุณาธิคุณ เป็นอย่างยิ่ง และขนานพระนามว่า "หมอเจ้าฟ้า"

เดือน พฤษภาคม เสด็จกลับกรุงเทพแล้วประจวบ ไม่ทรงมี
โอกาสกลับไปเป็นหมอเจ้าฟ้าได้อีก

เครื่อง X-ray ซึ่งสมเด็จพระบรมราชชนก ประทานให้โรงพยาบาลแมคคอร์มิค

บ้านพักของ นพ. E. C. Cort
ผู้ดำรงตำแหน่งพยาบาลแมคคอร์มิค เชียงใหม่
ซึ่งบ้านนี้เป็นที่ประทับของสมเด็จพระบรมราชชนก

The Mahidol Memorial Ward, McCormick Hospital, Chiangmai.

โต๊ะทำงานของสมเด็จพระบรมราชชนก
ขณะทรงงานที่โรงพยาบาลแมคคอร์มิค

"เตียงเจ้าฟ้า"
พระตำหนักของในเจ้าคุณ Dr. Cort

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

19

การประชวรครั้งสุดท้าย

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จกลับมากรุงเทพมหานคร ในงานถวายพระเพลิงพระศพ สมเด็จพระราชปิตุลา บรมพงศาภิมุข กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช แล้วยกประชวรประชวรด้วยโรคฝีในพระยักกะ (ตับ) เนื่องจากพระอนามัยไม่ดีอยู่แล้ว เพราะประชวรด้วยโรคไตพิการเรื้อรังในระดับไตวายอยู่แล้ว พระอาการจึงทรุดหนักกับทรุด แม้ว่าแพทย์ที่รักษา คือ ศจ. โนเบิร์ต และ ศจ. เบอร์กิน จะเป็นแพทย์ที่เก่งที่สุดในประเทศไทยขณะนั้นก็ตาม แพทย์เจาะได้หนองฝีในตับหลายครั้ง แต่พระอาการก็ไม่ดีขึ้น ไม่มียาใดในขณะนั้นที่จะรักษาพระอาการได้

R. H. Prince
A. C. 11116
Aug. 1, 1929

My dear Dr. Pearce,

Prince Songkla is just about holding to his general condition. He is eating fairly well and the liver abscess, which is definitely smaller, is not giving trouble at present. Dr. Noble does not feel that the immediate condition is alarming but he does not see how there can be a final recovery, owing to the general septic condition. Some of us will not give up hope yet.

Sincerely yours,
Dr. Noble

Prince Songkla
R. H. Prince
A. C. 11116
July 8, 1929

My dear Dr. Pearce,

The news about Prince Songkla is very much better than last week. On July 7 and 8 he was the worst. On the Fourth he was holding his own and since that has very gradually improved until yesterday when he made a good jump forward. This afternoon he sat up a little. He is eating fairly well but occasionally has a little nausea that was less today. He is sleeping well and has no fever. His liver is not troubling him now and the cavity is apparently not filling up again. The kidneys are acting quite well and there has been no definite indication of uric acid at any time. As we are greatly encouraged, we are much more cheerful about himself than he was.

Sincerely,
Dr. Noble

พระตำหนักสมเด็จพระบรมราชชนก ไร่พระปฐม

R. H. Prince
A. C. 11116
Aug. 4, 1929

My dear Dr. Pearce,

Prince Songkla is going along with perhaps a slight loss each day in general condition. The liver cavity is filling again and they expect to lap again tomorrow. The outlook is not favorable and yet he has the power of reacting with the least let-up of the liver.

I saw him earlier last evening and mentioned the possibility of further compression and he was delighted. He said he would see how much money he had and would help him to build the new home project. I told him my belief now was that the Ten, 000, 000 would be enough, unless something rather elaborate was planned. He then said if the compression went through, he would present the site to the hospital. So that is encouraging.

Sincerely,
Dr. Noble

แม้ในขณะที่ประชวรหนัก ก็ยังทรงปรึกษากับ ศจ. เอลเลียต ถึงแผนการที่จะปรับปรุงศิริราชต่อไป ทรงตั้งทุนสอนและค้นคว้าขึ้นในคณะแพทยศาสตร์ฯ ทรงเป็นห่วงการปรับปรุงโรงเรียนพยาบาลที่ยังไม่สำเร็จดังพระประสงค์ ชาวที่หาให้ทรงดีพระทัยมากก็คือ มูลนิธิ Rockefeller จะให้เงิน ๒๐๐,๐๐๐ สร้างตึกของโรงเรียนพยาบาล

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

Received by H. H. Prince Mahidol
Songkla, Thailand
The above is a further extension of the explanation given to the King on the 1st of July and is a further extension of the explanation given to the King on the 1st of July and is a further extension of the explanation given to the King on the 1st of July.

Sincerely,
Dr. Noble

"During the past twenty-four hours there has been an extension of the infective process in the liver. His Royal Highness has fever and his pulse is rapid."

(Signed) { T. P. Noble
W. H. Perkins

"His Royal Highness passed away quietly at 4:45 p. m. today after a prolonged illness of over four months. The primary infection in the liver and the kidney disease remained more or less stationary until the last thirty-six hours when further extension of the infection took place and His Royal Highness' condition became progressively worse. The immediate cause of death was sepsis of the lungs and heart failure."

(Signed) { T. P. Noble
W. H. Perkins

R. H. Prince
A. C. 11116
Aug. 1, 1929

My dear Doctor Pearce,

R.H.H. Prince Songkla passed away rather suddenly at 4:45 p.m. August 1st, although he had been feeling steadily better for the last three days. The actual end was due to action of the lungs, which, not caring failure. For a number of days previously, his liver had been enlarging very considerably, and with his fever and pulse rate they did not seem unusual. Dr. Noble was fortunately present and did everything in the way of resuscitation that could be done, but the end was so quick that the Prince's mother, by having from her house in the same compound, arrived only a couple of minutes before the end. The body has, of course, been put in an urn and is lying in state in one of the palaces. Prince Songkla is from their accounts about dead and one hardly believes that it is true.

Sincerely yours,
Dr. Noble

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

20

พระบรมศพ พระบรมราชชนกา ชีวสถานกุหลาบ

แม้ว่าจะมีพระราชหฤทัยเข้มแข็งเพียงไร แต่พระวรกายของ
ทูลกระหม่อมทรุดโทรม จนสุดท้ายจะสู้กับพยาธิได้ ในที่สุดก็มีการ
พระหทัยวายขาดใจ มีน้ำในปอดและสิ้นพระชนม์ ในวันที่ ๒๔ กันยายน
พ.ศ. ๒๔๗๒ เวลา ๑๖.๔๕ น.

พระเมรุในสวนพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระบรมราชชนกา

อาตุรทูลกระหม่อมฟ้า	มทิดลา เจ้าเอย
อดุลยเดชดังสุดนั	อบดาว
คุณะมาแมกสากล	โลกเลื่อง นัรณดร์ฤา
องค์ละสินราธิปราช	อุระสท่อนถวิลถึง
เจ้าฟ้าหายากเพียง	หาเพ็ชร ม่วงพ้อ
ทูลกระหม่อมมทิดเมต	เชื่องช้า
ไฉ่ควรวรหิ-ตัวนแสดง	ศิวะโลก เสียวรา
สยามะชาติประยูรญาติข้า	วิบโยคตราเสียดาย แสนเื้อ

นิสิตแพทย์ เสิญพระหรือประทับพระนิคยศ

รับบำนาญญะญู พระบรมศพ พระบรมราชชนกา

ความเจริญของประเทศไทย จากผลงาน ของสมเด็จพระบรมราชชนก

การปรับปรุงการศึกษาแพทย์

โรงเรียนแพทย์แห่งแรกของประเทศไทย เปิดสอนที่โรงพยาบาล
ศิริราช เมื่อวันที่ ๔ กันยายน พศ. ๒๔๓๓ มีชื่อว่า

“โรงเรียนศิริราชแพทยากร” หลักสูตรมีกำหนด ๓ ปี

พศ. ๒๔๔๓ ได้รับพระราชทานนามใหม่ว่า **“ราชแพทยาลัย”**

พศ. ๒๔๔๖ ขยายหลักสูตร เป็น ๔ ปี

ศิริราชแพทยาลัย

ดร. พิชัยวิชิตยาณ M.D. D.D.S.

พศ. ๒๔๔๖ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นไชยนานทรนทร
ทรงเป็นผู้บัญชาการราชแพทยาลัย

ได้ทรงปรับปรุงการศึกษาแพทย์ให้ดีขึ้นโดย

๑. ขยายหลักสูตรเป็น ๔ ปี
๒. เพิ่มการสอนวิชาวิทยาศาสตร์
๓. หาอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิมาสอนเพิ่มขึ้น

พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นไชยนานทรนทร

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

22

พศ. ๒๔๔๙ Dr. Victor G. Heiser ผู้แทน Internation
Health Board ของมูลนิธิ Rockefeller เข้า
มาตรวจงานของมูลนิธิในประเทศไทย และหาทาง
ช่วยการศึกษาแพทย์ของไทย ดังนี้

๑. เชิญเสด็จพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นไชยนาทนเรนทร ไป
ทอดพระเนตรการศึกษาแพทย์ของฟิลิปปินส์ เพื่อให้ทรงนำแนวทางมา
ปรับปรุงการศึกษา

๒. ช่วยติดต่อหาครูให้ โดยได้ Dr. A G Ellis มาสอนพยาธิ
วิทยา

ดร. A. G. Ellis
ช่วยสอนพยาธิวิทยา

Dr. Victor Heiser
ผู้แทนมูลนิธิร็อกเกอเลอร์ เป็นผู้ชักนำ
ให้มูลนิธิฯ เข้ามาช่วยเหลือประเทศไทย

พศ. ๒๔๖๐ รวมราชแพทยาลัยเข้ากับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปลี่ยน
ชื่อเป็น "คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล" ต่อมา
ขยายหลักสูตรเป็น ๖ ปี

พระวัง สถานที่เรียนเตรียมแพทย์
คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตึกอักษรศาสตร์จุฬาลง พศ. ๒๔๖๐

ข้อเสนอของมูลนิธื Rockefeller มีใจความสังเขปดังนี้

๑. ปรับปรุงหลักสูตรแพทย์เป็นระดับปริญญา โดยใช้เวลาเรียน
๖ ปี แบ่งเป็น ๓ ระยะคือ

ก. เตรียมแพทย์ ๒ ปี เรียนที่คณะอักษรศาสตร์และ
วิทยาศาสตร์

ข. ปรีคลินิก ๒ ปี เรียนที่ศิริราช

ค. คลินิก ๒ ปี เรียนที่ศิริราช

๒. รับนักเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ ๘ เท่านั้น เข้าเรียนแพทย์โดย
ขอให้รัฐบาลไทย ขยายการศึกษามัธยมให้กว้างขวางขึ้น

๓. ให้รัฐบาลไทย ให้เงินเดือนแก่แพทย์สำเร็จใหม่ เพิ่มขึ้น
เดือนละ ๘๐ บาท เป็น ๑๖๐ บาท

๔. มูลนิธิ Rockefeller จะส่งศาสตราจารย์ชาวต่างประเทศเข้า
มาเป็นหัวหน้าแผนกวิชาสำคัญ ๖ แผนก คือ

ก. กายวิภาคศาสตร์

ข. สรีรวิทยา

ค. พยาธิวิทยา

ง. อายุรศาสตร์

จ. ศัลยศาสตร์

ฉ. สูติศาสตร์ นรีเวชวิทยา

๕. ศาสตราจารย์คนหนึ่งของมูลนิธื จะเป็น Director of
Study ทำหน้าที่จัดหลักสูตรและควบคุมการเรียนการสอน

๖. ให้หาแพทย์ไทย ๖ คนไปเรียนต่อด้วยทุนของมูลนิธื เพื่อ
กลับมาเป็น ศาสตราจารย์แทนชาวต่างประเทศ

๗. การปรับปรุงศิริราชโดยการก่อสร้างตึกใหม่ทั้งหมด รัฐบาล
ไทยและมูลนิธืฯ จะออกค่าใช้จ่ายฝ่ายละครึ่ง

กระทรวงศึกษาธิการ ไม่สามารถจะตัดสินใจได้ เพราะกลัวว่าจะ
ไม่สามารถทำได้ตามความตกลง และกระทรวงการคลังก็ค้าน เพราะ
กลัวจะไม่มั่งบประมาณพอ

จึงกราบทูลขอความเห็นจาก สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้า
มหิตลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

26

พ.ศ. ๒๔๖๖ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จกลับประเทศไทย ทรงดำรงตำแหน่ง “อธิบดีกรมมหาวิทยาลัย” และต่อมาทรงเป็น ข้าราชการสาธารณสุขทั่วไป

ทรงช่วย มจ. พูนศรีเกษม เกษมศรี จัดหลักสูตรเตรียมแพทย์ และทรงช่วย ศจ. A. G. Ellis จัดหลักสูตรแพทย์ ดังนี้ :-

หลักสูตรประกาศนียบัตรแพทย์
ปี พ.ศ. ๒๔๖๒ - ๒๔๖๗ เวลาเรียน ๖ ปี.

พ.ศ.	ชั้นปีที่ ๑-๒	ชั้นปีที่ ๓-๔	ชั้นปีที่ ๕-๖
๒๔๖๒	เคมีอินทรีย์	กายวิภาคศาสตร์	อณูศาสตร์
๒๔๖๓	เคมีอนินทรีย์	สรีรวิทยา	สัตวศาสตร์
	ชีววิทยา	พยาธิวิทยา	จุลชีววิทยา
	พฤกษศาสตร์		-ฝึกหัดตรวจผู้ป่วยใน
	สัตววิทยา		-แผนกผู้ป่วยนอก
	ฟิสิกส์		-ห้องสมุด
	ความร้อน		-ตรวจเลือด, อุจจาระ, ปัสสาวะ
	แสงเสียง		ทำงานในห้องผู้ป่วยนอกโรงพยาบาล
	แม่เหล็ก		
	กลศาสตร์		
	ภาษาอังกฤษ		
	ภาษาจีน		

หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตที่ปรับปรุงแล้ว
หลักสูตรเตรียมแพทย์และศึกษาศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพของกรมมหาวิทยาลัย

ชั้นปีที่ ๑	ชั้นปีที่ ๒
1. Inorganic Chemistry	1. Organic Chemistry
2. Physics	2. Physics
3. General Biology	3. Vertebrate Anatomy
4. Zoology	4. Botany
5. English	5. English
6. Scientific Latin	6. Elective
	-French
	-Bacteriology
	ประวัติศาสตร์ไทย

หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต, คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล, มหาวิทยาลัยมหิดล

ชั้นปีที่ ๑	ชั้นปีที่ ๒	ชั้นปีที่ ๓	ชั้นปีที่ ๔
1. Anatomy	1. Anatomy	1. Medicine and Paediatrics	1. Medicine and Paediatrics
2. Gross	2. Neuro anatomy	2. Surgery	2. Surgery
3. Histology	3. Topographic Anatomy	3. Obstetrics & Gynaecology	3. Obstetrics & Gynaecology
4. Embryology	4. Pharmacology	4. Special Pathology	4. Otolaryngology
5. Physiology	5. General Pathology	5. Public Health	5. Obstetrics & Gynaecology
6. Bacteriology	6. Radiology	6. X-ray	6. X-ray
	7. Parasitology		7. Public Health
	8. Physical Diagnosis		
	9. Diagnostic Clinic		
	10. Introduction to medicine		
	11. Hygiene and Public Health		
	12. Medical History		
	13. Surgery		
	14. Materna Medica		
	15. Pharmacy		
	16. Clinical Pathology		

การจัดการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิตตามหลักสูตรนี้ สามารถสอบได้ตามมาตรฐานทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติครบถ้วนตั้งแต่ระดับเตรียมแพทย์ ปีที่ ๑ จนแพทย์ปีสุดท้าย

การเรียนการสอนวิชาเภสัชศาสตร์

การศึกษาในชั้นคลินิก ในเวชปฏิบัติศาสตร์

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

27

สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ และ
ผู้แทนของมูลนิธิ Rockefeller ร่วมกันคัดเลือกศาสตราจารย์ ๖ คน
โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้

๑. ต้องได้รับปริญญาจากมหาวิทยาลัย และได้รับการศึกษาต่อ
ในวิชานั้น

๒. เคยทำการสอนในมหาวิทยาลัย

๓. มีความสามารถในการสอน การจัดการแผนกวิชาและการวิจัย

๔. ความประพฤติดี

ทั้งนี้ ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นชนชาติใด

ศาสตราจารย์คนแรก คือ Prof. Dr. A. G. Ellis

ศจ. A. G. Ellis เข้ามาเป็น ศาสตราจารย์หัวหน้าแผนกพยาธิ
วิทยา เป็น Director of Study ต่อมาได้เป็น คณบดีคณะแพทย
ศาสตร์และศิริราชพยาบาล และผู้อำนวยการ โรงพยาบาลศิริราช ใน
ที่สุดได้เป็นอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ชาวต่างประเทศในระหว่างสัญญา มีดังนี้

๑. กายวิภาคศาสตร์	Prof. C. W. Stump
	Prof. E. D. Congdon
๒. สรีรวิทยา	Prof. R. A. Spaeth
	Prof. E. C. Allbritton
๓. พยาธิวิทยา	Prof. A. G. Ellis
๔. อายุรศาสตร์	Prof. W. H. Perkin
๕. ศัลยศาสตร์	Prof. T. P. Noble
๖. สูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา	Prof. G. W. Theobald
	Prof. C. Bachman

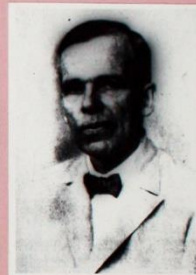
แผนกวิชารังสีวิทยา เป็นแผนกเดียวที่ตั้งโดยแพทย์ไทย คือ
หลวงพิณพิกย์พิทยาภท

หลวงพิณพิกย์พิทยาภท

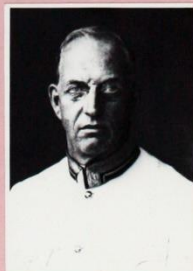
ศ.ว. C. W. Stump

ศ. E. D. Congdon

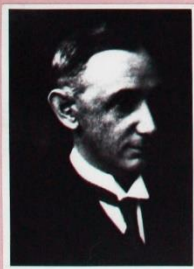
ศ.ว. E. C. Allbritton

ศ.ว. A. G. Ellis

ศ.ว. W. H. Perkin

ศ.ว. T. P. Noble

ศ. G. W. Theobald, M.D., F.R.C.S.

ศ.ว. Carl Bachman

ผลิตโดย เวชภัณฑ์ศิริราช

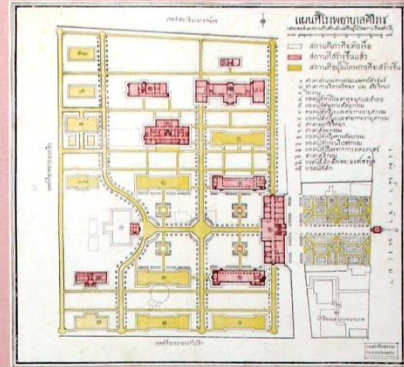
๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

28

สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ ยังทรง
ช่วยสอนวิชา Zoology
Vertebrate Anatomy
และ ประวัติศาสตร์
ให้นักนิสิตเตรียมแพทย์ด้วย

ในการก่อสร้าง โรงพยาบาลศิริราช สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล อดุลยเดช
กรมขุนสงขลานครินทร์ ทรงเป็นประธานกรรมการ และได้พระราชทาน
เงินก่อสร้างตึกต่าง ๆ คือ

๑. ตึกพยาธิวิทยา หลังที่ ๑
๒. ตึกมหิตลบำเพ็ญ
๓. ตึกอำนวยการ (พระราชทานเงินค่าก่อสร้างทั้งหนึ่ง)

ตึกพยาธิวิทยา

ตึกมหิตลบำเพ็ญ

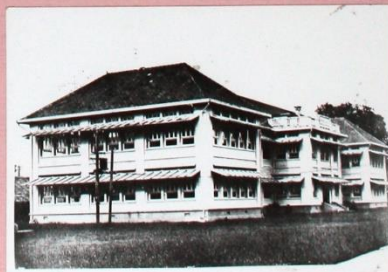
ตึกอำนวยการ

มูลนิธิ Rockefeller ออกเงินสร้างตึก ๒ หลัง คือ

๑. ตึกศาลาศัลยกรรม
๒. ตึกกายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา

ตึกศาลาศัลยกรรม

ตึกกายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานเงินสร้างตึก
ตรีเพชร และตึกจุฑาธุช และพระราชทานมรดกของสมเด็จพระเจ้าฟ้า
กรมหลวงนครราชสีมา สร้างตึกอักษฎางค์

၂၈၂

เมื่อสิ้นสติสัญญา โรงพยาบาลศิริราชจึงเปลี่ยนแปลงจาก
โรงพยาบาลเล็ก ๆ มีแต่เรือนไม้หลังคามุงจาก เป็นโรงพยาบาลที่
ทันสมัย มีตึกเรียน ตึกผ่าตัด และหอผู้ป่วยครบบริบูรณ์ ด้วย
พระราชทรัพย์และพระนามีของสมเด็จพระบรมราชชนก

ภาพถ่ายทางอากาศ โรงพยาบาลศิริราช

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเป็นนายภกรรมาการโรงพยาบาลศิริราช ได้ทรงช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาล

และทรงช่วยคัดเลือกแพทย์ไทย ให้อบรมทุนมูลนิธิ Rockefeller
ไปศึกษาต่อในสาขาต่าง ๆ

นอกจากนี้ยัง พระราชทานทุนส่วนพระองค์ให้แพทย์ไทย ไป
ศึกษาต่อต่างประเทศอีกหลายคน

อาจารย์ของคณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล
ที่ได้รับทุนของมูลนิธิโรกกีเฟลเลอร์ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ

ศ.นพ. เต็ม บูรณาค
หัวหน้าแผนกศัลยกรรมหัวใจและทรวงอก
ได้รับทุนส่วนพระองค์ของสมเด็จพระบรมราชชนก
ไปเรียนที่เยอรมนีตั้งแต่เด็กจนจบแพทย์ที่ศิริราชและ لندن

เมื่อสิ้นสัญญาแพทย์ไทยได้เข้ารับตำแหน่งแทนศาสตราจารย์ชาวต่างประเทศได้ทุกตำแหน่ง และสามารถรักษามาตรฐานของการเรียนวิชาแพทย์ของประเทศไทยให้อยู่ในระดับเดียวกับมาตรฐานที่ดีของโลกได้

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

การปรับปรุงการศึกษาเตรียมแพทย์

เมื่อการปรับปรุงการศึกษาแพทย์เริ่มต้นไปได้เล็กน้อย Dr. W. S. Carter ผู้แทนของมูลนิธิฯ ได้เสนอความเห็นว่าการศึกษาดังกล่าว ในคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ยังไม่มีคุณภาพ ถ้าไม่ช่วยปรับปรุง จะทำให้การปรับปรุงการศึกษาแพทย์ไม่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ เมื่อการศึกษาดังกล่าวดีขึ้นแล้ว การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวิชา อักษรศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะได้เจริญตามไปด้วย

จึงเสนอให้มูลนิธิติดต่อกับประเทศไทย เพื่อช่วยปรับปรุงการ ศึกษาเตรียมแพทย์ ดังนี้

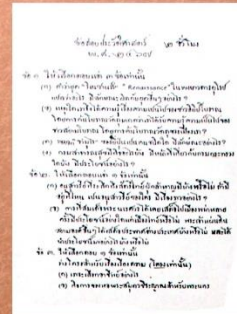
๑. มูลนิธิส่งศาสตราจารย์ชาวต่างประเทศเป็นหัวหน้าแผนกวิชา
๓ แผนก คือ

- ก. แผนกชีววิทยา
- ข. แผนกเคมี
- ค. แผนกฟิสิกส์

ศาสตราจารย์ของมูลนิธิ Rockefeller

ชีววิทยา	๑. ศ. T.F. Morrison Ph.D.
	๒. ศ. E.G. Alexander Ph.D.
	๓. ศ. O.R. Causey Sc.D.
เคมี	๑. ศ. Max Møller Cand. Eng.
	๒. ศ. Eric Knöpt Dr. Rer. nat.
ฟิสิกส์	๑. ศ. A. Press E.E.
	๒. ศ. A. C. Bailey M.Sc

๒. มูลนิธิฯ ให้ทุนแก่ชาวไทยไปเรียนต่อในต่างประเทศ เพื่อ กลับมาเป็นอาจารย์แทน

รัฐบาลไทยสร้างมหาวิทยาลัยขึ้นใหม่ และมีห้องปฏิบัติการที่ดี

สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ ทรงช่วย มจ. พูนศรีเกษม เกษมศรี จัดหลักสูตรเตรียมแพทย์ในปีแรก และ ช่วยสอนวิชาสัตววิทยา และกายวิภาคของสัตว์มีกระดูกสันหลัง

ทรงสอนวิชาประวัติศาสตร์ และอบรมนิสิตแพทย์ และพระราชทาน ทุนวิทยาศาสตร์แห่งแพทย์ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ส่งคนไทยไปเรียนวิทยาศาสตร์ ระดับสูง

ห้องปฏิบัติการสรีรวิทยา

เมื่อสิ้นสุดสัญญาแล้วการศึกษาในคณะอักษรศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ ก็เจริญขึ้นตามลำดับ ด้วยรากฐานที่ดีซึ่งทำไว้ในเวลานั้น และโดยความสามารถของอาจารย์ ซึ่งได้รับทุนวิทยาศาสตร์แห่งแพทย์ ของสมเด็จพระบรมราชชนก และทุนของมูลนิธิ Rockefeller จน สามารถขยายการศึกษา ถึงระดับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต, อักษร- ศาสตร์บัณฑิต และวิศวกรรมศาสตรบัณฑิตได้

วิชาครูมัธยมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ได้พัฒนาขึ้น ภายหลังการปรับปรุงการศึกษาแพทย์ เพียง ๔ ปี

จึงเป็นผลให้มหาวิทยาลัย วิศวกรรม นักอักษรศาสตร์ และครู ที่มีความสามารถจำนวนมาก

ห้องปฏิบัติการฟิสิกส์

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

31

การปรับปรุงการศึกษาพยาบาล

สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ มีพระราชดำริว่า ถึงแม้จะปรับปรุงการศึกษาแพทย์ให้ดีขึ้นได้แล้ว แต่การศึกษานพยาบาลจะไม่ได้ผลดีเลยถ้าไม่มีพยาบาลที่สามารถทรงขอให้มูลนิธิ Rockefeller ช่วยปรับปรุงโรงเรียนพยาบาลและผดุงครรภ์ของศิริราช

มูลนิธิ Rockefeller ได้ส่งครูพยาบาล มาเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ๑ คน และครูพยาบาล ๒ คน และส่งพยาบาลไทยไปเรียนต่อมณฑล ๗ คน สหรัฐอเมริกา ๓ คน

ผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาลคนแรก คือ Miss. Alice Fitzgerald

ผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาลคนที่ ๒ คือ Miss. M.B. Porter

Miss Alice Fitzgerald
ผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาลและผดุงครรภ์คนแรก

Miss M. B. Porter
ผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาลและผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๔๓๕-๒๔๓๘ เป็นผู้ทำโครงการศึกษาพยาบาลของไทยได้มาตรฐาน

Miss. Fitzgerald จัดหลักสูตรพยาบาลและผดุงครรภ์ใหม่ ให้ได้ระดับมาตรฐานสากล กำหนดการเรียนวิชาพยาบาลและวิชาผดุงครรภ์รวม ๓ ปี ๖ เดือน และจัดระบบการพยาบาลใหม่ให้พยาบาลทำการพยาบาลผู้ป่วยตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยแบ่งเป็น ๓ เวร เวรละ ๘ ชั่วโมง

การปรับปรุงการศึกษาพยาบาล ได้รับผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์ในสมัยของ Miss M.B. Porter

ทำให้พยาบาลของศิริราชมีคุณภาพสูง

ระบบการพยาบาลดีเลิศ

และยังสามารถจัดระบบโภชนาการได้ดี จนสามารถจัดโภชนาบำบัดได้

ระบบการพยาบาลของศิริราช เป็นที่ยอมรับทั่วประเทศและโรงเรียนพยาบาลที่เกิดขึ้นต่อมา ก็ได้ใช้มาตรฐานของศิริราช

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

32

การปรับปรุงการศึกษาพยาบาลครั้งนั้น สำเร็จได้เพราะสมเด็จพระ
เจ้าฟ้ามหิตลอดุลยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ ทรงจัดปัญหาต่าง ๆ
โดย

๑. พระราชทานเงินเดือนจางครูพยาบาลชาวต่างประเทศ
เพิ่มเติมจากเงินเดือนของรัฐบาลอีกเท่าตัว
๒. ทรงซื้อ “โรงเรียนกุลสตรีวังหลัง” จากคณะมิชชันนารี
ในราคา ๕๐,๐๐๐ บาท และทรงซ่อมแซมดัดแปลงอีก ๓๐,๐๐๐ บาท
แล้วให้คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาลเช่าในราคาปีละ ๑ บาท
เพื่อใช้เป็นที่พักของนักเรียนพยาบาลและพยาบาลที่สำเร็จแล้ว
ทำให้โรงเรียนพยาบาลมีสถานที่ที่เป็นสัดส่วน
๓. พระราชทานทุนส่วนพระองค์ ส่งพยาบาลไปเรียนในสหรัฐ
อเมริกา ๓ คน

โรงเรียนวังหลัง

ตึกมหาวิทยาลัย สร้างด้วยทุนมูลนิธิร็อกเกิ้ลเฟลเลอร์

เมื่อสิ้นพระชนม์แล้ว มูลนิธิ Rockefeller จึงบริจาคเงิน ๒
แสนบาท เพื่อสร้างตึกนอนพยาบาล

การศึกษาทันตแพทยศาสตรบัณฑิต

ผู้ที่เป็นกำลังสำคัญที่สุดในการจัดการสอนวิชาทันตแพทยศาสตร
บัณฑิต คือ ศ. หลวงวาจวิทยาวัฒน์ และ ศ.ทพ. สี่ สิริสิงห์
ศ.ทพ. สี่ สิริสิงห์ เป็นนักเรียนทุนส่วนพระองค์

ศ.หลวงวาจวิทยาวัฒน์

ศ.ทพ. สี่ สิริสิงห์
นักเรียนทุนส่วนพระองค์

การศึกษาเภสัชศาสตร์บัณฑิต

วิชาเภสัชศาสตร์ เปิดสอนประกาศนียบัตรแพทย์ปรุงยาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๗ แต่พัฒนาอย่างช้า ๆ

จน พ.ศ. ๒๔๔๘ จึงเปิดสอนเภสัชศาสตร์บัณฑิตได้ผู้ที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาวิชาในส่วนแล้วแต่เป็นนักเรียนทุนและศิษย์ของสมเด็จพระบรมราชชนกทั้งสิ้น คือ

๑. ดร. ตั้ว ลพานุกรม	ทุนส่วนพระองค์
๒. ศ. เกลียว บุนนาค	ทุนส่วนพระองค์
๓. ศ. จำลอง สุกคนธ์	ทุนวิทยาศาสตร์แห่งแพทย์
๔. ศ. นพ. เฉลิม พรมมาส	ทุนส่วนพระองค์
๕. ศ. นพ. หลวงสิทธิธรรมศรีพิยัตต์	ทุนส่วนพระองค์
๖. ศ. นพ. อวย เกตุสิงห์	ศิษย์ของทูลกระหม่อม

ศ. มาลีพร จำลอง สุกคนธ์

ดร. ตั้ว ลพานุกรม
นักเรียนทุนส่วนพระองค์

พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการสาธารณสุข

นอกจากพระดำริในการตั้งแผนกวิชาสาธารณสุข สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ กรมขุนสงขลานครินทร์ ยังทรงวางแผนปรับปรุงวิธ-พยาบาล โดยจะสร้างตึกผู้ป่วยแผนกต่าง ๆ จัดโรงเรียนผดุงครรภ์โรงเรียนพนักงานสุขาภิบาล โดยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาของกรมสาธารณสุข

พ.ศ. ๒๔๖๗ กรมสาธารณสุข จัดการอบรมสาธารณสุขมณฑล

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ กรมขุนสงขลานครินทร์ ทรงเป็นพระอาจารย์สอนวิชาปฏิบัติสุขาภิบาล ทรงบรรยายและทรงนำสาธารณสุขมณฑลไปดูงานสุขาภิบาลตามสถานที่ต่าง ๆ

รูปหมู่ของนักเรียนสาธารณสุข ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ ทรงอาจารย์สอนที่กรมสาธารณสุขในการอบรมแพทย์สาธารณสุขครั้งแรกในประเทศไทย (๒๕ มิถุนายน ๒๔๖๗)

ต่อมามีการประชุมสาธารณสุขมณฑลอีก ก็ทรงช่วยอบรมโดยการบรรยาย เรื่องธาตุปัจจัยในการสาธารณสุข

ทรงมีลายพระหัตถ์ ถึงอธิบดีกรมสาธารณสุขว่า

“การสาธารณสุขนั้น เป็นการสำคัญยิ่งทั้งเป็นเครื่องบำรุงกำลังของชาติไทยและเป็นสาธารณสุขประโยชน์แก่มนุษยชาติทั่วไป”

การศึกษาสาธารณสุขศาสตร์

สมเด็จพระบรมราชชนก มีพระดำริไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๘ ที่จะตั้งแผนกสาธารณสุขขึ้นในคณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล โดยให้นพ. เฉลิม พรมมาส เป็นหัวหน้าแผนก วิชานี้คงมีแต่การสอนเท่านั้น เพิ่งจะมีแผนกเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม ใน พ.ศ. ๒๔๐๘

พ.ศ. ๒๔๗๑ นักเรียนทุนส่วนพระองค์ของพระองค์ท่าน ๒ คน คือ ศ.นพ. เฉลิม พรมมาส และ ศ.นพ. สวัสดิ์ แดงสว่าง ได้ช่วยกันตั้งคณะสาธารณสุขศาสตร์ขึ้นในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

ศ.นพ. สวัสดิ์ แดงสว่าง
นักเรียนทุนส่วนพระองค์

องค์บิดาของแพทย์

ความเจริญของประเทศไทย

อันเกิดจากผลงานของสมเด็จพระบรมราชชนก

ด้วยพระปรีชาสามารถและความเสียสละของสมเด็จพระบรมราชชนก จึงทำการปรับปรุงการศึกษาแพทย์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ ประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์

แพทย์ปริญารุ่นที่ ๑ และรุ่นที่ ๒ ได้รับพระราชทานปริญาบัตร จากพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๓

คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล ได้รับการปรับปรุงจนได้มาตรฐานแพทย์และพยาบาล ที่สำเร็จจากศิริราช มีความสามารถสูง ได้กระจายตัวกันออกไปรับใช้ชาติจนทั่วประเทศ

ความเจริญของการศึกษา

๑. การศึกษาแพทย์ เมื่อประเทศไทยต้องการแพทย์มากขึ้น รัฐบาลจึงตั้งโรงเรียนแพทย์แห่งที่ ๒ ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยใช้มาตรฐานหลักสูตรของศิริราช อาจารย์เกือบทั้งหมดเป็นแพทย์จบจากศิริราช

๒. การศึกษาวิชาสาธารณสุขและวิชาที่เกี่ยวข้องกับแพทย์ เช่น ทันตแพทย์ เภสัชศาสตร์ พยาบาล ฯลฯ

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยบุคคลที่เป็นศิษย์ของสมเด็จพระบรมราชชนก โดยบุคคลที่ได้รับทุนส่วนพระองค์ของสมเด็จพระบรมราชชนก และทุนของมูลนิธิ Rockefeller ไปเรียนต่างประเทศ

การศึกษาระดับสูง ทันตแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ พยาบาล ฯลฯ จึงเจริญถึงระดับสูง ทำให้ประเทศไทยมีบุคลากรเหล่านี้เพียงพอเพียง การขยายบริการสาธารณสุข จึงทำได้ถึงความต้องการของประเทศ

๓. การศึกษาระดับอุดมศึกษา

ก่อนสิ้นพระชนม์เล็กน้อย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธออลุยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ ทรงเป็นประธานคณะกรรมการ ดำริปฏิการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวพระดำริตามรายงานของคณะกรรมการคณะนั้น หากได้ทำแต่ครั้งนั้น จะทำให้มหาวิทยาลัยของเราเจริญก้าวหน้าเร็วขึ้น ในปัจจุบันการพัฒนามหาวิทยาลัยทุกแห่งในประเทศไทย ก็ลงรอยกับแนวพระดำริ ซึ่งทันสมัยอยู่เสมอ แม้เวลาจะล่วงไปกว่า ๖๐ ปีแล้ว

๔. การศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ครู ท.บ. ป.ม. และ อ.บ. ป.ม. จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ทำให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาของไทย ขยายตัวออกทั้งปริมาณและคุณภาพ

ทำให้มีผู้จบมัธยมศึกษาปริญญาตรีจำนวนมาก มหาวิทยาลัยต่าง ๆ จึงมีนิสิตนักศึกษาเพิ่มขึ้น และย้อนกลับมาทำให้การศึกษาทุก ๆ ระดับเจริญขึ้นทั่วประเทศ

แม้ว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะไม่ได้ปฏิบัติตามแนวพระดำรินี้ทันที

แต่การปรับปรุงคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ทำให้การสอนวิชาอักษรศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิชาครู เจริญมากขึ้น

จนมีวิทยาศาสตร์บัณฑิต และอักษรศาสตรบัณฑิต

วิทยาศาสตร์บัณฑิตและอักษรศาสตรบัณฑิตเหล่านี้เป็นผู้พัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของทุก ๆ มหาวิทยาลัย ซึ่งต้องเรียนวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์เป็นพื้นฐาน

ความเจริญในวิชาทั้งสองนี้ ทำให้มหาวิทยาลัยทั่วประเทศพัฒนาขึ้นได้

ความเจริญของกิจการสาธารณสุข

เมื่อมีบุคลากรทางสาธารณสุขมากขึ้น ทุก ๆ สาขาแล้ว งานทางสาธารณสุขจึงเจริญตามติดมาอย่างรวดเร็ว

การศึกษาโรค รัฐบาลสามารถตั้งโรงพยาบาลทั่วไป ประจำจังหวัดได้โดยลำดับ เริ่มจากจังหวัดใหญ่ ๆ ที่มีความสำคัญ แล้วขยายไปจนทั่วทุกจังหวัด เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙

เมื่อมีโรงพยาบาลจังหวัดครบแล้ว รัฐบาลก็สามารถสร้างโรงพยาบาลชุมชนประจำอำเภอได้ตามขนาดของอำเภอจนเกือบทั่วประเทศ ทั้งนี้เพราะมีบุคลากรสาธารณสุขที่มีคุณภาพสูงพอเพียง

การป้องกันโรค ทั้งที่เป็นโรคระบาดร้ายแรง และการป้องกันโรคทั่ว ๆ ไป รวมทั้งการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน สามารถพัฒนาขึ้นได้ จากจุดเริ่มต้นคือแพทย์ที่เป็นศิษย์ของสมเด็จพระบรมราชชนกเป็นส่วนใหญ่ ทั้งการปฏิบัติ การวางแผน และการอบรมบุคลากรทางสาธารณสุขอื่น ๆ

ถ้าปราศจากท่านเหล่านั้นแล้ว ประเทศไทยไม่อาจจะพัฒนาการสาธารณสุข มาถึงระดับที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้

สิทธิของสตรี

ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกล ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธออลุยเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ ที่ทรงสนับสนุน มง. ศูนย์เกษม เกษมศรี รับผู้หญิงเข้าเรียนแพทย์

หญิงไทย จึงได้เริ่มเรียนมหาวิทยาลัยเท่าเทียมกับชายไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ และแพทย์หญิงรุ่นแรกสำเร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙

เป็นเหตุให้ หญิงไทยตื่นตัวในการศึกษา และเข้าเรียนมหาวิทยาลัย กับชายไทยทุก ๆ สาขาวิชา

ความเสมอภาคทางการศึกษาของหญิงไทย จึงเกิดขึ้นและทำความเจริญอย่างมหาศาลมาสู่สังคมไทย

ทูลกระหม่อมปรินซ์ ดยุกีร์ราช

กรมขุนสงขลานครินทร์พระปิตุลา	
อาภิเษกพระเกียรติงาม	ประวัติ
เจ้าฟ้ายิ่งยศสุริยภักดี	สตรี
สมเด็จพระพันปี ---	สุชา
แต่ต่อมองค์กิตติพงษ์ประสูติ	มิวาย
ราชบุรุษประสพศรี	ขจัด
มากลิ่งทรัพย์ประทานประมาณคนนา	จับ
บำเพ็ญกุศลมา	จับ
หวังแพทย์ศาสตร์ศิริราชเจริญกิจขยาย	จับ
อาพาธพยาธิหลาย	จับ
ติดต่อบุณนิกรหม่อมมณีนพ	จับ
เพื่อแพทย์แผนเบญจ	จับ
ได้เทียมเท่าคุณเขาดนวิเศษอัน	จับ
จำเริญประดาสรพ	วิชา
ทรงอุดหนุนกุลบุตรและแม่กุลธิดา	นะจิตต์
เรียนดีและมีมา	พิศาล
ส่งเรียนต่างประเทศศิษย์ศิริราช	พระองค์
ด้วยทุนพระองค์ผลิต	ประทาน
ดลคานันต์ดิถีประจวบมฤตวาร	ซูลี
ข้าบาททูลทูล	เสถียร
ด้วยดวงจิตตะลึกสำนึกนิตยง	สรวรค์
รู้คุณกรณทรง	ทนาย
ด้วยทิวามรจนาศิริโรตมสมาน	
ทลายกายแสดงการ	
ด้วยคำการวาระสารศัพท์พูดดี	
สักการว่า	
ดลกลัณณรูปและรูปประจักษ์	
ควนกลั่นถวิลเรียน	
สุริยญาณประจักษ์ระตุนกนายนันต์	
ข้าบาททูลทูล	

พระราชปณิธานในการรับใช้ชาติ

พระราชดำรัสเมื่อเสด็จกลับจากสหรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๔๗๑

..."ฉันตั้งใจจะอยู่ในประเทศสยามตลอดไป....การงานที่ฉันจะทำนั้นก็
ต้องแล้วแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงพระมหากรุณาดำรัสสั่ง...

..."My service shall, of course, be first of all at
the disposal of His Majesty the King..."

..."ฉันหวังว่าฉันคงจะทำการเกี่ยวกับการแพทย์และการสาธารณสุขได้
อยู่ต่อไป..."

...โดยความจงรักภักดีของฉันต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฉันไม่
สามารถจะรับหน้าที่ใด ๆ ของรัฐบาลเพียงแต่เป็นเครื่องประดับและรับ
เงินเดือนสำหรับการกระทำเช่นนั้น..."

พระราชดำรัสประทาน สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
ดำรงราชานุภาพ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒

..."สงสารสมเด็จพระแม่ จึงคิดว่าลูกผู้ชายของท่านเหลืออยู่แต่หม่อมฉัน
คนเดียว ควรจะสนองพระคุณด้วยการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร ด้วยเห็นลูกสามารถทำความดีให้เป็นคุณประโยชน์แก่
บ้านเมืองได้..."

..."หม่อมฉัน จึงคิดว่าการช่วยชีวิตผู้คนพลเมือง เป็นการสำคัญ
อย่างหนึ่ง ซึ่งหม่อมฉันอาจทำได้โดยลำพังตัว เพราะทรัพย์สินส่วนตัวมี
พอที่จะเลี้ยงชีวิตแล้ว จะสละเงินที่ได้รับพระราชทานในส่วนของตัวเอง
มาใช้เป็นทุนตามความคิดให้เป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง..."

พระอนุสาสน์ ของสมเด็จพระบรมราชชนก

*"I do not want you to be only a Doctor,
but I also want you to be a Man"*

“ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตนเป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง
ลาภ ทรัพย์สิน และเกียรติยศ จะตกแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพไว้ให้บริสุทธิ์”

*"True success is not in the learning but in
its application to the benefit of mankind"*

“อาชีพแพทย์นั้นมิใช่เกียรติ แพทย์ที่ดีจะไม่ร่ำรวย แต่ไม่มอดตาย
ถ้าใครอยากร่ำรวย ก็ควรเป็นอย่างอื่นที่ไม่ใช่แพทย์ อาชีพแพทย์นั้น
จำต้องยึดมั่นในอุดมคติ เมตตาคุณ”

“พวกเธอทั้งหลาย, การเล่นนั้นเป็นของดี การเรียนนั้นเป็นของดีและ
สำคัญ แต่การที่จะให้ดีกว่านั้น, คือคนที่เรียนก็ดีและเล่นก็ดียด้วย”

แนวพระดำริของสมเด็จพระบรมราชชนกฯ เกี่ยวกับการ สาธารณสุข

...หม่อมฉันรู้สึกอยู่เสมอว่า การสาธารณสุขนั้นเป็นการสำคัญอย่างยิ่ง
ทั้งเป็นเครื่องบำรุงกำลังของชาติไทย และเป็นสาธารณสุขประโยชน์แก่
มนุษยชาติทั่วไปด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อมีโอกาสอันใดซึ่งหม่อมฉันพอที่จะ
ช่วยออกกำลังกายและสติปัญญาหรือทรัพย์สินอันเป็นผลที่จะทำนุบำรุงให้
การนั้น...

แพทย์ที่ดีตามพระดำริของ สมเด็จพระบรมราชชนก

... คุณลักษณะสำหรับการเป็นแพทย์นั้น คือความเชื่อถือไว้วางใจ
๑. ท่านต้องมีความเชื่อในความสามารถของตน คือมีความมั่นใจ
๒. ท่านต้องมีความไว้วางใจระหว่างแพทย์กับตนเอง คือความเป็นปึกแผ่น
๓. ท่านต้องได้รับความเชื่อถือจากคนไข้ของท่าน คือความไว้วางใจของคนไข้
คุณสมบัติสามประการนี้เป็นอาวุธเกราะ และเครื่องประดับอันงามของแพทย์

...แพทย์ผู้ที่ไม่เชื่อในสิ่งที่ตนทำ และพูดหลอกให้คนอื่นเชื่อ นั่น
คือแพทย์ทุจริต ที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า "คเว็ค" ถึงแม้ผู้นั้นจะได้รับ
การศึกษาวินิจฉัยศาสตร์

ในขณะที่ท่านประกอบกิจแพทย์ อย่างนี้ว่าท่านตัวคนเดียว จงนึกว่า
ท่านเป็นสมาชิกของ "สังคม" คนหนึ่ง คือคณะแพทย์ ท่านทำดีหรือร้าย
ได้รับความเชื่อถือหรือความดูถูกเพื่อนแพทย์อื่น ๆ จะพลอยยินดีหรือเจ็บ
ร้อนอับอายด้วย นึกถึงความรับผิดชอบต่อผู้ที่เป็นแพทย์ด้วยกัน...

...การที่จะได้รับความไว้วางใจของคนไข้ ขอท่านถือสุภาษิตว่า "ใจเขาใจเรา" ท่านคงจะคิดได้ว่า ท่านอยากได้รับความสบายแก่ตัวท่านอย่างไร ก็ควร
พยายามให้ความสบายแก่คนไข้เช่นนั้น ความจริงตั้งใจเป็นยาประเสริฐ
ได้ผลคือความเชื่อ และเมื่อคนไข้เชื่อท่านแล้ว เขาจะทำตามทุกอย่าง
คนไข้โดยมากอยากรู้ความจริง เราไม่เชื่อความหลอกลวงของเราเองแล้ว
ที่ไหนจะหวังให้คนอื่นเชื่อ ถ้าท่านหลอกคนไข้แล้ว ท่านก็ต้องรักษาเขาได้
คนเดียว โลกนี้เล็ก ถ้าท่านไม่ให้อาจนเขาตายเลยท่านจะเจอเขาก็ก และ
เขามีปากบอกความชั่วความดีกันไปต่อ ๆ

...ในการรักษาคนไข้ นั้นข้าพเจ้าเห็นมีสุภาษิตอันหนึ่ง ซึ่งท่าน
ศาสตราจารย์ฟอบตี ผู้ล่วงลับไปแล้ว ได้กล่าวว่า "ความลับของการรักษา
คนไข้ นั้นคือความรักคนไข้"

ปลาบู่มหิตล Mahidolia Mystacina

ปลาบู่มหิตล เป็นปลาน้ำจืดหายาก พบเฉพาะที่บริเวณแม่น้ำจันทบุรี
ตอนล่าง ที่อำเภอแหลมสิงห์ และอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีเท่านั้น

ประวัติ

ปลาบู่มหิตล พบโดย Dr. H.M. Smith ที่ปรึกษาแผนกสัตว์น้ำ
ของรัฐบาลสยาม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ ที่อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
Dr. H.M. Smith ตรวจสอบพบว่าเป็นปลาน้ำจืดหายาก จึงขอพระ-
ราชทาน ตั้งชื่อปลาตามพระนามาภิไธยของสมเด็จพระบรมราชชนก
เพื่อเป็นการสนองพระคุณที่พระราชทานทุน ให้ข้าราชการกรมประมงไป
เรียนวิชาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ๓ คน

โดยตั้งชื่อภาษาไทยว่า "ปลาบู่มหิตล"

ภาษาวិทยาศาสตร์ว่า "Mahidolia Mystacina"

ลักษณะทั่วไปของปลาบู่มหิตล

ปลาบู่มหิตล เป็นปลาน้ำจืดขนาดเล็ก หัวโตแบน ไม่มีเกล็ด ตากลมโต
ปากกว้าง กระดูกกรามยาวเลยหลังตา ครีบหน้าด้านหลัง มีจุดสีน้ำเงิน
เด่นชัด ครีบอกคล้ายมีซี่ดเกาะ ครีบท้องยาวไปจดครีบหาง ครีบหาง
กลม มีลายบนลำตัว ๔-๕ แถบ ลำตัวมีลักษณะสีน้ำตาลถึงดำ ยาว
ประมาณ ๒.๕ - ๖.๕ ซม.

ปลาบู่มหิตล เป็นปลาหน้าดิน พบตามซอกหิน อาศัยอยู่ในน้ำที่มี
ความเค็มต่ำ

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

40

หมอเจ้าฟ้า

...ผมได้รับการตรวจรักษาที่โรงพยาบาลแมคคอร์มิคเมื่ออายุได้ ๑๓ ปี... เมื่อเข้าไปพบแพทย์ (พระองค์ท่านหมोज้าฟ้า) ก็ไม่ทราบว่าชื่อหมออะไร ทราบแต่เพียงว่าเป็นหมอมคนไทยเท่านั้น ก็เข้าไปตรวจ พระองค์ท่านได้ตรัสให้นั่งลงแล้วก็ตรวจนั้นตรวจนี้ถามอาการเหมือนหมอทั่วไปและก็ตรัสแบบธรรมดาเป็นแบบเป็นคุณ ซึ่งผมก็ตอบไปคริๆ ผมๆ เท่านั้น และก็ไม่ได้อึดและไม่รู้ว่ามีหมอที่หมอกำลังรับการตรวจอยู่นั้นเป็นหมोज้าฟ้า เมื่อตรวจอาการเสร็จ พระองค์ท่านก็เขียนใบสั่งยาให้และชี้ให้ไปรับยาที่นั้นนะ และตรัสต่อว่าขอให้หายนะ ต่อจากวันนั้นก็ไปพบพระองค์ท่านอีกเลย การตรัสของพระองค์ท่านนั้นพระองค์ท่านทรงตรัสแบบนุ่มนวลลึบไปจากสามัญชนโดยทั่วไป แต่ก็ไม่ได้สงสัยอะไรเลย เพราะไม่ทราบมาก่อนว่าหมोज้าฟ้าจะเป็นคนธรรมดาหรือพระองค์ท่านจะทรงมีอำนาจ บิทยาที่ไม่เคยเล่าให้ฟัง มาทราบทีหลังว่าหมोज้าฟ้าให้วันนั้นเป็นหมोज้าฟ้า ก็โดยเป็นผู้ใหญ่แล้วผมรู้สึกเป็นคนโชคดีที่ได้รับการตรวจรักษาจากเจ้านายหรือพระองค์...

พันโทสาร เอกสุวรรณ ผู้เล่า

...เมื่อถึงเตียงของผู้ป่วยพวกเราก็ตัดตามไปกับพระองค์คิดว่าพระองค์ท่านจะท้าวเอวเมอดู Dr. Cort ตรวจผู้ป่วยแต่พระองค์ท่านหาเป็นเช่นนั้นไม่ พระองค์ท่านทรงล้วงกระเป๋าลองพระองค์หยิบเอาหูฟัง (Stethoscope) ขึ้นมาแล้วทรงเปิดเสื้อผู้ป่วย เคาะทอกและฟังที่ทอกผู้ป่วยทั้งสองข้างและด้านหลังด้วย พระองค์ท่านทรงคลำหัวใจและปอดของผู้ป่วยอย่างคล่องแคล่ว ทรงเปิดหน้าต่างของผู้ป่วยทอดพระเนตรที่ตาขาว พวกที่ติดตามทันหันมองกันอย่างงุนงงใจเป็นอันมาก พระองค์ท่านทรงเปิดทอกผู้ป่วยและคลำดูและรับสั่งว่ามาเล่าเรื่องที่นี่ทุกซุ่มเต็มทีนะ...

...มาถึงผู้ป่วยที่มีแผล Dr. Cort สั่งให้พยาบาลเช็ดล้างแผลมา พวกที่ติดตามจะเปิดแผลผู้ป่วย พระองค์ท่านยื่นพระหัตถ์ออกมาเปิดแผลเอง ผู้ป่วยรายนี้จำไม่ได้ว่าเป็นโรคอะไร แต่จำได้ว่าแผลผู้ป่วยเป็น Gangrene...

...พอพระองค์ท่านเสด็จถึงเตียงผู้ป่วยภายนอกผู้ติดตามก็คิดว่าพระองค์ท่านจะประทับทอดพระเนตร Dr. Cort ตรวจผู้ป่วยเฉย ๆ เพราะผู้ป่วยแต่งตัวสกปรกมอมแมมไม่เหมือนผู้ป่วยกรุงเทพฯ เป็นผู้ป่วยบ้านนอกบางคนมีกลิ่นบาดแผลไม่ถูกจมูก เด็ก ๆ ก็ร้องเสียงดัง แต่ตรงกันข้ามพระองค์ท่านไม่แสดงพระองค์ทรงรังเกียจประการใด พระองค์ท่านทรงใช้หูฟังตรวจและทำด้วยความตั้งใจ พะรงตรวจไปตามผู้ป่วยไปต่างๆ นานา...

...พระองค์ท่านจะสนใจผู้ป่วยอย่างจริงจัง อย่างเช่นผู้ป่วยที่มีปัญหาทางลำไส้ที่จะส่ง Stool to Lab ท่านและพระองค์ท่านจะไม่คอยรับผล Lab จากเจ้าหน้าที่พระองค์ท่านจะเสด็จไปดูที่ห้อง Lab โดยพระองค์เอง พระองค์ทรง Microscope เองแล้วและพระองค์จะรักษาผู้ป่วยเอง ในรายที่พระองค์สงสัยว่าเป็นวัณโรคพระองค์จะนำ Sputum ไปย้อมสีทำเอง

...ด้านการผ่าตัดพระองค์จะทรงเข้าร่วมห้องผ่าตัดกับ Dr. Cort เสมอ...

...เมื่อ Dr. Cort จะเย็บพระองค์ท่านครั้งใด จะต้องขนานพระนามของพระองค์ว่า "The Angel With Out Wing"...

หมอนิจพันธ์ มธธา ผู้เล่า

๐๐๐๐๐๐๐๐

ทูลกระหม่อมจอมอาจารย์

...ปี ๒๔๖๗ ในขณะที่ยังทรงสอนประวัติศาสตร์ทั้งสองชั้น, ทูลกระหม่อมทรงสอนชีววิทยานักเรียนปีที่สองด้วย และในต้นปี ๒๔๖๘ ทรงสอนพวกเราในวิชาชีววิทยานักเรียนปีที่สองด้วย เราจำจากพระกรุณาและความเมตตาของพระองค์ไม่หาย, โดยที่ได้อรรถพิเคราะห์และสอบถามเพื่อให้เราเข้าใจและศึกษาด้วยพระองค์เอง

...ทูลกระหม่อมได้พาพวกเราไปสถานที่ต่าง ๆ ในพระนครหลายแห่งเมื่อไปก็โดยพวกเราได้เข้าใจประวัติศาสตร์ของชาติเราประกอบไปด้วย, ได้เปิดหูเปิดตา เข้าใจและเห็นในสิ่งที่ไม่เคย, โดยทรงอธิบายด้วยพระองค์เองอย่างละเอียดลึกซึ้งยิ่งจากเดิม...

...ความเมตตาของพระองค์นั้นยังปรากฏที่พวกเราบางคนได้พลั้งเผลอเดินเลื้อยเดินออกประตูชานพระองค์ท่านโดยบังเอิญ, หรือพูดล่วงเกิน หยวนคายเลยเถิดไป, โดยนึกว่าเพื่อนเอามือมาเกาะหัวไหล่ ซึ่งที่แท้เป็นพระหัตถ์ของทูลกระหม่อมทรงวางเมื่อพวกเรากำลังงุนงงสับสนประหลาดในกล้องจุลทรรศน์อยู่, พระองค์ท่านกลับทรงพระสรวลเห็นเป็นของขำขันตรัสขำกับพวกเราเราหันไปเห็นก็ตกใจกันหน้าซีดเหลืองแตก ภาพนั้นลืมได้ยาก...

...ทุกครั้งที่กลับจากดูงานในวันรุ่งขึ้นที่ห้องเรียนทูลกระหม่อมจะทรงซักถามความรู้ที่ได้รับมาด้วย...

นพ. พัน แสงอินทร์, นพ. ประพนธ์ เสรีรัตน์ สันติคุณที่ ๒

๐๐๐๐๐๐๐๐

ครูเจ้าฟ้า

...ครั้งหนึ่งเสด็จสถานบางกอกน้อย พอข้ามฟากที่ท่าหลวง ทรงพบหญิงชราคนหนึ่งหิ้วชะลอมของพระองค์พระรังเพื่อเดินทางรถไฟ ได้ทรงตรงไปขอแถมแบ่งชะลอมนั้นมาทรงถือให้ การทรงเอื้อเฟื้อคนชราและคนพิการทรงปฏิบัติเป็นประจำและทรงสอนพวกเราด้วยพระกรุณาที่ได้เห็น ดังนั้นหนึ่งเมื่อร่วมข้ามฟากจากท่าพระจันทร์ไปศิริราชในเรื่องจำ, ในเรือหนึ่งมีคนใช้น้ำตาอดโรยอยู่ด้วย พอเรือถึงท่าพวกเราเด็ก ๆ หลายคนก็รีบวิ่งขึ้นบก ได้ทรงอุ้มชูเลี้ยงไว้และรับสั่งโดยปราศณาว่า ให้รอคนใช้ขึ้นเสียก่อน...

...เมื่อพวกเราชุดแรกได้ข้ามฟากไปหอพัก "โรงม้า" ที่ศิริราชแล้ว, ยังได้ทรงติดตามไปเยี่ยมผู้ที่พักและทรงถามทุกข์สุขอยู่เสมอว่าพวกเราอยู่กันและสบายกันอย่างไร...

นพ. พัน แสงอินทร์, นพ. ประพนธ์ เสรีรัตน์ สันติคุณที่ ๒

๐๐๐๐๐๐๐๐

เจ้าฟ้านักประชาธิปไตย

...พระองค์ทรงเป็นนักประชาธิปไตยที่แท้จริง มิได้ทรงถือพระองค์ว่าเป็นเจ้านายในวันเริ่มเรียน พวกเรารู้สึกดีในเด้น และประหลาดใจเนื่องจากไม่เคยมารู้จักเจ้านายชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า ถึงกับต้องชักชวนคำพูดในการพูดตามพูดต่อกันเป็นการใหญ่ ครั้นถึงเวลาทราบข่าวข้างจริงก็ยิ่งผิดพลาดมาก แต่พระองค์ก็ได้แสดงความสละพระทัยในคำผิดของพวกเรา ทำให้พวกเราไม่ขาดสมาธิในการเรียน...

...เมื่อพระองค์ประทับรอยนัยน์ตาผ่านพวกเรายกจากที่เดินจากห้องและหอใหม่ (สนามกีฬาแห่งชาติปัจจุบัน) ไปเรียนยังห้องประชุมจำลองกรมทหารวิทยาลัย พระองค์มิได้วันที่จะหยุดรับพวกเรา เพียตตอนเดียวก็จะถูกยึดยึดกันขึ้นไป ใครขึ้นก่อนก็ได้เบียดนั่งข้างพระองค์ท่านและคนขับอีกสามคนจะเบียดกันอยู่ในที่นั่งท้ายรถและอีกข้างจะสองคนบนบังโคลนหลัง นี่คือความไม่ถือพระองค์ของท่าน...

นพ. อ้วน นพ. เกษม นพ. สิบตันที่ ๑

...เมื่อข้าพเจ้าออกไปรับราชการใหม่ ๆ ได้มีจดหมายถวายไปและทูลขอไปว่า ขอให้ทรงรับข้าพเจ้าไว้ฐานทางเล็กตลอดไป พระองค์ได้จดหมายตอบว่า "น้องฉันเรียนอะไรที่นั่นเพื่อนตลอดชีวิต เธอจะเป็นมาหากเล็กไม่ได้ เรารักกันโดยจิตใจ"

...พ.ศ. ๒๔๗๒ ตอนที่สมเด็จพระราชบิดาทรงประชวรหนัก, ข้าพเจ้าได้ไปเฝ้าและทูลลาอุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดบวรนิเวศราชวรวิหารรับสั่งกับข้าพเจ้าเป็นคำรับสั่งครั้งสุดท้ายอย่างหนึ่งดังนี้ "น้องฉันจะตายก็ไม่เสียใจแต่ชีวิต ฉันทำให้นิยามไว้เรียบร้อยแล้ว, แต่งานของฉันที่กำลังทำอยู่ยังไม่สำเร็จบริบูรณ์" ทรงหมายถึงงานของโรงพยาบาลศิริราชในเวลานี้ที่กำลังประชวร สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ) เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาสได้ไปเฝ้าเยี่ยม ก็ทรงรับสั่งกับสมเด็จพระเจ้าว่า "ข้าพเจ้าจะตายก็ไม่เสียใจแต่ชีวิต แต่เสียใจว่างานที่กำลังทำค้างอยู่นี้ ยังไม่เสร็จเรียบร้อย" สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ทูลตอบ "ถวายพระพร งานทางโลกไม่มีเวลาสำเร็จได้"

พลตรี พระอภัยมณี

...ทุกครั้งที่พระองค์จะใช้ใคร พระองค์ท่านจะดริสแบบนิมิต ไม่ใช้แบบนายใช้ว่า ซึ่งมีอยู่ครั้งหนึ่งได้ลงไปที่ตึกผู้ป่วยชั้นล่าง เพื่อจะลงไปตามหัวหน้าเรื่องเกี่ยวกับเด็ก เมื่ออยู่พระองค์ท่านทรงตรวจผู้ป่วยอยู่ พระองค์ต้องการ Test tube ใส่ในรื้อน น้ำเย็นสำหรับตรวจผู้ป่วยพยาบาลหัวหน้าเด็กขณะนั้นคือ อบุญปิ่น สิงหนคร ไม่อยู่ พระองค์ท่านแสดงตรงเข้ามาหาดิฉันและตรัสว่า ขอโทษจะกรุณาเอา Test tube ไปใส่ในรื้อน น้ำเย็นให้ฉันหน่อยได้ไหม ดิฉันจะตรวจผู้ป่วย ดิฉันลืมราชาศัพท์ที่ตอบได้ค่ะ

มีอยู่ครั้งหนึ่งในวันอาทิตย์ Dr. Cort ไปเยี่ยมโบสถ์ตามชนบท พระองค์ท่านไม่เคยเสด็จด้วยแต่ได้เสด็จมาโรงพยาบาลตรัสกับพยาบาลว่า "วันนี้ Dr. Cort ไม่อยู่ ฉันรับหน้าที่แทน มีอะไรให้ไปเรียกที่บ้าน Dr. Cort..."

อาจารย์ทองวัน อุดรดี ผู้เล่า

...พอถึงเวลา ๘ โมงเช้า Dr. Cort ก็เดินเข้าประตูโรงพยาบาลมีชายไทยคนหนึ่งเดินเคียงข้างมาด้วย ชายไทยผู้นั้นสวมเสื้อราชประแตนสีขาว ไม่มีเหรียญตราอะไรติดอกเลย แม้แต่เหรียญเดียว สวมกางเกงทรงฝรั่งสีขาว สวมหมวกบนศีรษะอย่างคนอังกฤษ ไม่มีคนนำทางหรือร่วมประการใด...

พลเอก ศรีสวัสดิ์ เมธา ผู้เล่า

...พระราชกรณียกิจที่ทำให้ชาวเชียงใหม่รุ่นเก่า ๆ รู้กันทั่วเมืองคือครั้งที่เด็กชายบุญยั้ง นักเรียนโรงเรียนปรีณสรณยธรรมาวิทยาลัย ถูกบีบลิ้นเข้าที่บริเวณหน้าอกด้วยสุเทพ ถูกบีบลิ้นใน เลี้ยงเลียดมาก พระองค์ทรงทำ Amputation และให้ Blood transfusion ซึ่งเป็นการให้ Blood transfusion เป็นครั้งแรกของโรงพยาบาลเมื่อประกาศว่า Donor มีผู้รับอาสาสมัครมากมาย พระองค์ทรงทำ Blood matching กับพระโลหิตของพระองค์เอง แต่ด้วยเหตุสมัยนั้นยังไม่มี Antibiotic เด็กคนนั้นตายเพราะ Septicemia พระองค์ท่านทรงเฝ้าอยู่จนวาระสุดท้าย...

...ทางด้านครอบครัวนายแพทย์ อี ซี คอร์ท พระองค์ท่านได้วางพระองค์ได้เหมือนคนสามัญ เพราะทรงเคยบอกนายแพทย์คอร์ทไว้แล้วว่าจะไปอยู่อย่างกันเองที่สุด พระองค์ประทับกับนายแพทย์คอร์ทและสหายร่วมกับนายแพทย์คอร์ททุกมือ ปรารถนายนายแพทย์คอร์ทเป็นผู้คุมครัวและและมั่งคั่งความสะอาดเป็นพิเศษ...

นพ. จินดา สิงหนคร ผู้เล่า

เจ้าฟ้านักวิทยาศาสตร์

...ในระหว่างที่พระองค์ทรงศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดพระองค์ทรงใช้พระนามว่า นายมหิตล สงขลา, เขียนย่อในสมุดบันทึกปฏิทินว่า M. Songkla. อย่างสามัญชน ทรงปฏิบัติงานเช่นเดียวกับนักเรียนอื่น ๆ ศาสตราจารย์ เจ. เจ. บรอน เพ็นเบร็นเนอร์ เล่าให้ข้าพเจ้าฟังเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ ว่าในชีวิตของท่าน, เป็นอาจารย์สอนวิชาวิทยาศาสตร์มา ๔๐ ปีแล้ว, มีศิษย์ทั้งที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาและที่มาจากต่างประเทศมากมาย, แต่ท่านภูมิใจมากที่ได้เคยใกล้ชิดกับคนไทยที่มีความสามารถอันน้อย, ตั้งใจศึกษาอย่างจริงจัง, ดังเช่น "Prince Songkla" ท่านยกย่องว่าทูลกระหม่อมทรงสนพระทัยศึกษา, ขยันหมั่นเพียร, ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย, มีความประณีตในการปฏิบัติงาน, ตลอดทั้งการบันทึกรายงานผลที่ได้และรูปภาพที่เขียนประกอบ, เป็นคนช่างสังเกต, บันทึกสิ่งที่พบเห็นจากการทดลองไว้อย่างละเอียด...

นพ. สุเทพ สิริราช

...วันหนึ่งขณะที่กำลังเขียนชีววิทยาในห้องปฏิบัติได้ทรงสั่งสอนและขอร้องว่าเมืองเราจะไม่ทำอะไรเลย, พวกเราต้องรู้ไว้ เมื่อเราเรียนสำเร็จแล้วควรพยายามคิดค้นทางวิชาการให้กว้างขวางขึ้น, จะได้เทียบเคียงกับต่างประเทศเขาได้บ้าง ถ้ายังไม่รู้จะทำอะไรใหม่, ก็ให้ศึกษาหาสิ่งธรรมดา, ให้รู้ว่คนไทยเรานั้นมีอะไรเป็นธรรมดาจึงเป็นมาตุฐาน...

นพ. พัน นพ. ปะพจน์ นพ. สิบตันที่ ๒

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centennial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

42

พระเกียรติ ขจรไกลทั่วสากลพิภพ

คำประกาศเกียรติคุณ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ขององค์การอนามัยโลกแห่งสหประชาชาติ

MESSAGE FROM THE WORLD HEALTH ORGANIZATION on the occasion of the Hundredth Anniversary of the Birth of His Royal Highness Prince Mahidol of Songkla "the father of modern medicine in Thailand"

On the occasion of the one hundredth anniversary of the birth of His Royal Highness Prince Mahidol of Songkla, eminent educator, scientist, and humanist, it seems fitting to honour his memory by recalling his outstanding contribution in laying the foundation for the improvement of standards of medical education and practices in Thailand.

Born on 1 January 1892 His Royal Highness was brought up in his formative years according to the Royal Thai tradition.

After a period of service with the Royal Thai Navy, Prince Mahidol was permitted to pursue a civilian career - a turning point in his life. In 1916, he went to the United States to study at Harvard University, alternating his residence there with his official duties in Thailand. During this time he negotiated and conducted on behalf of the Government an agreement with the Rockefeller Foundation for assistance in medical and nursing education. In the years that followed, he set in motion a whole range of activities to strengthen institutional and human resources development, with special emphasis on medical education, public health, nursing and medical research.

Having obtained his Certificate of Public Health, His Royal Highness was appointed Director-General of the University Department of the Ministry of Education. In this capacity he pursued implementation of the agreement with the Rockefeller Foundation by upgrading the teaching of the basic sciences, curriculum development, the acquisition of up-to-date equipment, and the construction of laboratory and classroom buildings. As Chairman of the Committee to establish the Siriraj School of Medicine, His Royal Highness showed just how capable and far-sighted he was in educational planning and institutional development.

To complement governmental funding Prince Mahidol spent generously of his own personal funds and helped to obtain donations from other members of the Royal Family. He also gave unstinting support to young students wishing to be trained abroad in the health professions. These students returned to form a cadre of excellence for the future of health care in Thailand.

Besides his administrative work and improvement of the teaching methods and curriculum at the University, he initiated the establishment of a School of Public Health, a Dental College and a School of Pharmacy and bought a property adjacent to Siriraj Hospital to establish a School of Nursing.

In 1926, Prince Mahidol went back to Harvard with his family to complete his medical studies. His health, which had never been good, began to deteriorate rapidly. Despite this, he qualified as Doctor of Medicine (cum laude) obtaining a gold medal for excellence in public health studies.

In 1928, His Royal Highness returned to teach preventive and social medicine at Siriraj Medical School. Prevented by his royal status from serving as a resident doctor in the government hospital, but not wishing this to stand between him and the sick and bereaved, he subsequently decided to leave the Siriraj Medical School he loved, to work at the McCormick Hospital in Chiangmai Province, which had been founded by a group of American missionaries. His untiring and selfless service to the poor and the sick was a practical affirmation of his profound belief in the dignity and worth of all people, irrespective of their social status. He was fondly called "Moi Chao Fah" - the Prince Doctor.

This period of medical care for others was to last only a very short time. In Bangkok in 1928 to attend the funeral of a senior member of the Royal Family, His Royal Highness himself became seriously ill and died at the early age of 37 years.

So passed away an exceptional man who, during a tragically short span of life, became a great benefactor of his country, the first son of the Royal Family to become a member of the medical and health professions and to demonstrate public health practice to the world. A man whose vision and devotion helped to make possible the vast improvements in health and health care, in education and in social well-being that have occurred in Thailand, and that have served as an example for the benefit of other Member States of the World Health Organization.

His life was an example to all who would make the world a better place, and his noble idealism and compassion for his fellow men and women have borne their fruit. The generations that followed him have contributed to health and medicine, not only in Thailand but all over the globe, with the aim of achieving the noble goal of all countries to pride for their people health care of quality, without distinction of race, religion, political belief, or economic or social condition.

องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ลงมติ ให้เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก เป็น "บุคคลสำคัญของโลก ทางด้านการศึกษา, วิทยาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์"

MESSAGE FROM UNESCO TO COMMEMORATE THE BIRTH OF HRH PRINCE MAHIDOL OF SONGKHLA

As part of its programme to celebrate the anniversaries of eminent intellectuals and personalities who have contributed to international understanding and the development of humanity, and pursuant to a resolution adopted by the General Conference in November 1991 at its twenty-sixth session, UNESCO is happy to associate itself with the commemoration of the centenary of the birth of HRH Prince Mahidol of Songkla. To mark this anniversary, UNESCO will host an exhibition at its Headquarters in May 1992 and will provide technical and financial support for the commemoration of this event.

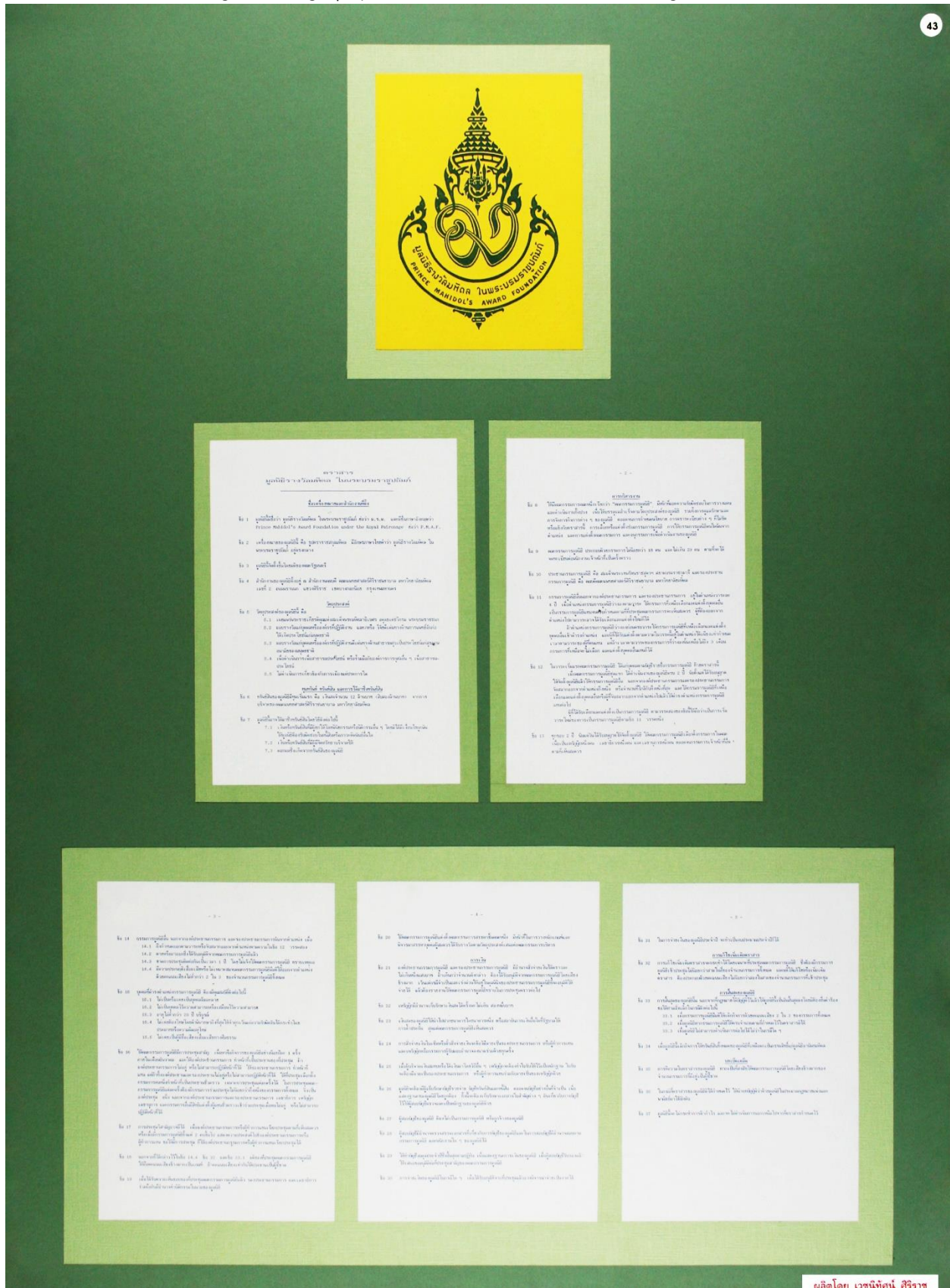
As an eminent scientist, HRH Prince Mahidol placed his knowledge and experience in the service of the promotion of medical education in the Kingdom of Thailand and at the same time established important co-operative links between his country and foreign medical institutions, faculties and foundations, (especially the Rockefeller Foundation). HRH Prince Mahidol was deeply concerned with the development of academic institutions and universities during his period as Director-General at the Ministry of Education. Later, he asked to be relieved from this

assignment to return to teaching and research. His main concern, as an educator, was to lay down a solid foundation for the teaching of the basic sciences. Through his work as teacher and administrator, HRH Prince Mahidol gave exemplary expression to the principle that each individual has the right to health and decent sanitary conditions, seen as inseparable from respect for human dignity.

It is appropriate that UNESCO and the world community at large should join Thailand in commemorating the 100th Anniversary of the birth of HRH Prince Mahidol of Songkla in recognition of his distinguished contribution to the advance of knowledge and its employment for the betterment of the human condition.

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

44

วันมหิดล

๒.๑ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสครบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (Exhibit in centurial Celebration of HRH
Prince Mahidol of Songkla : Biography of HRH Prince Mahidol of Songkla)

45

มหาวิทยาลัย ในพระนามาภิไธย

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

